

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ, 2014 – 2020 Г.

**Сдружение „Местна инициативна група ПРЕСПА –
общини Баните, Лъки и Чепеларе“**

Май, 2016 г

СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР

(ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ)

шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15

1. Описание на МИГ : (не повече от 3 страници)

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

- списък на общините, обхванати от МИГ;	Община Чепеларе, Община Баните и Община Лъки
- списък на населените места, обхванати от МИГ;	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Община Чепеларе (13 населени места):</i> гр.Чепеларе, с.Богутево, с.Дряновец, с.Забърдо, с.Зорница, с.Лилеково, с.Малево, с.Орехово, с.Острица, с.Павелско, с.Проглед, с.Студенец, с.Хвойна ○ <i>Община Баните (20 населени места):</i> с.Баните, с.Босилково, с.Вишнево, с.Вълчан дол, с.Глогино, с.Гълъбово, с.Давидково, с.Две тополи, с.Дебеляново, с.Дрянка, с.Загражден, с.Кръстатича, с.Малка Арда, с.Малко Крушево, с.Оряховец, с.Планинско, с.Рибен дол, с.Сливка, с.Стърница, с.Треве ○ <i>Община Лъки (11 населени места):</i> гр.Лъки, с.Балкан махала, с.Белица, с.Борово, с.Джурково, с.Дряново, с.Здравец, с.Крушово, с.Лъкавица, с.Манастир, с.Югово
- брой жители на териториите обхванати от МИГ;	14487 жители на територията на МИГ (по данни на НСИ към 31.12.2014 г.), от които: 7245 жители на община Чепеларе, 4503 жители на община Баните и 2739 жители на община Лъки

1.2. Карта на територията:

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията (не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Процесът на разработване на стратегията за ВОМР протече при тясно сътрудничество с местната общност. Публичността беше осигурена чрез ефективни информационни кампании, проведени в населените места, обхващащи голяма част от жителите от територията чрез поредица от информационни срещи, (информационни) семинари и информационни конференции. Въвлечените в процеса на информиране на местното население представители на заинтересованите групи/страни демонстрираха активност, интерес към представените въвеждащи теми и презентации, съпричастност и ангажираност към разработваната стратегия, което беше изразено на проведените **шест публични събития**:

- две информационните срещи, проведени на 15.01.2016 г. в гр. Лъки и с. Баните;
- два информационни семинара (за най-малко 20 участници), проведени на 18.02.2016 г. в гр. Лъки и гр. Чепеларе;
- две информационните конференции, проведени на 29.01.2016 г. и на 5.04.2015 г. в гр. Чепеларе.

Важен инструмент при популяризирането на процеса на разработка на стратегията беше вече създадената и поддържана с актуално съдържание интернет страница, както и изготвените и разпространени сред местното население информационни материали (информационна брошура и дигитални).

За изграждане на управленски и административен капацитет на екипа на МИГ-а, както и местен капацитет за развитие, бяха проведени **три обучения**:

- двудневно обучение за екипа на МИГ, вкл. представители на партньорите на 25 и 26 февруари 2016 г. в с. Баните;
- две еднодневни обучение на местни лидери на 15 и 16 март 2016 г. в гр. Лъки и с. Баните.

Процесът на консултиране на подготовката на стратегията беше осъществен чрез проведените **две работни срещи, три информационни срещи и три обществени обсъждания** на:

- 26.02.2016 г. в с. Баните и на 15.03.2016 г. в гр. Лъки работни срещи за консултиране подготовката на стратегията;
- 23 и 24 март 2016 г. в с. Баните, гр. Лъки и гр. Чепеларе информационни срещи за консултиране с местната общност за най-малко 20 участници;
- 14.04.2016 г. в гр. Лъки и гр. Чепеларе и на 19.05.2016 в с. Баните, обществени обсъждания на разработваната стратегия за ВОМР.

На работните и информационните срещи за консултиране, както и на обществените обсъждания, протекли с активното участие на всички заинтересовани групи, вкл. представители на идентифицираните уязвими групи – възрастни хора, хора с увреждания и продължително безработни лица, бяха разисквани в детайли, обсъдени и одобрени окончателен модел на стратегическата рамка, набора от мерките, които да бъдат включени в стратегията, финансовия план и други съществени моменти и детайли на стратегията, което доведе до отчитане във висока степен на потребностите и потенциала на територията, както и желаната от общността насока и подкрепа на развитието, изразени с формулираните визия, цели, приоритети и специфични цели, които да превърнат стратегията в ефективен и надежден инструмент за местно развитие.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

Процесът на разработване на стратегията премина при голям интерес на различните групи заинтересовани страни. Територията има традиции в областта на участието на гражданите при формулирането на местни политики за развитие. В проведените седемнадесет публични събития участваха общо над 300 участника (виж приложени списъци с участници), от които 130 уникални, които представляваха седем от общо осем (87.5%) идентифицирани заинтересовани групи страни. Участниците бяха представители на следните заинтересовани групи: местна власт (кметове на общини и населени места, общински съветници, общински служители от общини Чепеларе, Баните и Лъки), местен бизнес в сферата на горското стопанство, местен бизнес в сферата на туризма, дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите; представители на отделните заинтересовани групи от нестопанския сектор - образователна сфера, културна сфера, спортна сфера и опазване на околната среда. На проведените публични събития не присъстваха единствено представители на религиозната сфера. В разработването на стратегията взеха участие и представители на уязвими групи – възрастни хора и хора с увреждания и продължително безработни лица. Етническото многообразие на територията беше представено адекватно в този процес.

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване: (не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

Географски, територията на МИГ Преспа попада в обхвата на Родопи планина. Трите обхванати общини са разположени основно в Преспанския и Перелишкия дял на Родопите, като имат непрекъсната географска и административна връзка помежду си и образуват ареала на МИГ

„Преспа”. Територията обхваната от МИГ е планинска, слабо развита, типично селска територия, която граничи на север с общини Асеновград и Родопи, на юг с общини Смолян и Мадан, на изток с общини Ардино и Черноочене, на запад с общини Девин и Смолян. Статистически, на ниво NUTS 2 територията попада в Южен централен район.

Площта на територията обхваща 970,1 км², което представлява 4.3% от територията на Южен Централен район и 0.9% от територията на Република България. Разпределението на територията между трите съставни общини Баните, Лъки и Чепеларе е относително равностойно. Най-голяма по площ е община Чепеларе обхващаща – 39% от общата територия, следвана от община Баните – 31% и община Лъки – 30%. Преобладаващи са горските територии, което се определя от планинския характер на района. Относителният дял на горския фонд спрямо общата им площ е изключително висок. Община Чепеларе със дял от 88, 54 % на горския фонд е на първо място в страната. Значителни по обхват са природните защитени територии и то главно тези по “Натура 2000”.

Особеностите на географското положение на територията на МИГ определят състава на транспортните и комуникационните връзки, характеризиращи се с ограничена достъпност. Планинският релеф, характерен за района на МИГ Преспа, слабо продуктивните почви и разпокъсаните малки ниви ограничават възможностите за развитие на интензивно механизирано земеделие. Територията на МИГ Преспа разполага със значителни антропогенни ресурси за туристическо развитие - културно-исторически и архитектурни паметници, атрактивни планински селища, богати културни традиции, фолклор, местни художествени занаяти.

Територията на МИГ „Преспа“ е типична периферия, без наличие на големи и дори средни градове над 10 хил. души. Урбанизационните процеси в района са протичали по-забавено в сравнение с други райони в страната. Към края на 2014 г., степента на урбанизация (градското население) е ниска –48,9 % при 73, 1 % за страната. В района на МИГ „Преспа“ има два малки града с население под 5 хил. души – Чепеларе (4156) и Лъки (2064). На територията сравнително равномерно са разположени 44 населени места, като две от тях са без постоянно население (0 жители - с. Дряновец и с. Малко Крушево). С население до 100 жители са повече от половината населени места (25). Основната група населени места (13 населени места) е с население между 100 и 500 души - общо население 3730 души. С население между 500 и 1000 души са 3 населени места (1882 жители). С население над 1000 души са единствено двата града на територията и общинският център на община Баните – с. Баните с 1002 жители.

Съгласно ЕКАТТЕ, към края на 2014 г. на територията има едно населено място от трета категория (гр. Чепеларе) и едно от четвърта (гр. Лъки). Останалите населени места са от пета до осма категория, като делът на тези в най-ниската осма категория е 54% от всички населени места.

Основна роля за развитието играят общинските центрове гр. Чепеларе, гр. Лъки и с. Баните, които като административни центрове имат структуроопределяща роля при предоставянето на публични услуги и същевременно са и центрове за социално и икономическо развитие.

МИГ „Преспа“ остава встрани от основната ос на урбанизационно развитие с национално значение по направлението от транс европейската транспортна мрежа София–Пазарджик–

Пловдив–Хасково–Свиленград, която тангира района от север и североизток. Само част от територията попада в обхвата на национална урбанизационна ос и то второстепенна. Това е оста Пловдив–Чепеларе–Смолян-Рудозем. Нейният тупиков характер предопределя затихването на урбанистичното развитие в периферията ѝ. Отварянето и на юг към Ксанти и Кавала, би било важно условие за активизирането на тези транспортно-урбанизационни коридори.

Икономическото развитие на територията е базирано на наличните местни ресурси и природен потенциал. Земеделието е секторът с най-слабо развитие, което се предопределя от специфичния природо-климатичен характер на територията, ниското равнище на инвестиции и равнище на доходи от този отрасъл. Въпреки, че е налице потенциал за пасищно отглеждане на животни, той е слабо оползотворен. Основните проблеми в съвременното развитие на селското стопанство на територията на МИГ Преспа могат да се обединят в следните насоки:

- ниско ниво на механизация в растениевъдството и животновъдството;
- липса на достатъчно растително-защитни мероприятия в областта на растениевъдството;
- разпокъсаност, маломерност и отдалеченост на голяма част от земеделските земи, преобладаване на малките лични стопанства с цел задоволяване нуждите на бита;
- липса на съвременни местни борси и тържища за селскостопанска продукция;
- липса на млади хора, които да желаят да се занимават с земеделие, както и работна сила, която да има нагласа да бъде наета в земеделието.
- наличието на диви животни, които често опустошават насаждения и стада.

Секторът **дърводобив** е силно развит на територията на МИГ Преспа. Може да се каже, че горското стопанство и горската промишленост са добре развити, те са един от водещите отрасли на територията и имат определяща роля в икономическото развитие на района.

На територията на МИГ Преспа има регистрирани над 20 горовладелски кооперации. Повечето от тях са на територията на община Чепеларе и членуват в Национално сдружение на собствениците на недържавни гори „Горовладелец“ със седалище в град Чепеларе. Те се занимават основно с дърводобив. С първичната обработка на дървесината се занимават значителен брой фирми, повечето цехове са разположени в самия град. Някои от горовладелските кооперациите също възнамеряват да изградят собствено преработващо предприятие или цех и да се включат и в бранша на дървопреработващия отрасъл. На територията на община Баните оперира горовладелска кооперация „Чифлика“ (седалище с. Стърница, разположена на площ от 7 хил. дка), която се занимава с дърводобив, дървопреработка и производство на дървени къщи. Такива кооперации са регистрирани и в община Лъки. По традиция дърводобивът се възлага на местни фирми изпълнители и доходите от тази дейност остават на територията.

Секторът дървопреработване е също добре развит. На територията има значителен брой гатери, най-много от които по обясними причини се намират в гр. Чепеларе. Поради спецификата на пазарното търсене повечето от дървесината на стига до вторична и третична преработка на територията на МИГ Преспа. За по-ефективното оползотворяване на основния материал, добиван от горите – дървесината, е необходимо да се развие дървообработването и дървопреработването, като производството на мебели, дограма, палети, дървени играчки и други

изделия. За тази цел трябва да се изгради сушилнен комплекс като отпадъците от дърводобива, дървообработването и мебелното производство да се използват за енергиен източник (производство на пара за отоплителни централи). По този начин ще се създаде затворен цикъл с безотпадна технология и ще се увеличат възможностите за създаване на алтернативни източници на енергия.

На територията съществуват около двадесет дървообработващи предприятия и около десет работилници за мебели, дограма, пелети и дърводелски услуги.

Друга горска продукция, която се добива от горите са гъбите, билките, диворастващите горски плодове, смолата, борината, ликото и т.н. Към момента обаче, тези допълнителни горски дейности не са организирани, а се извършват за индивидуално ползване от местните хора. Необходимо е те да придобият организиран характер. Това ще ограничи незаконното и неправилното събиране и изкореняване на горските растения.

Вторичният сектор (промишленост) е слабо представен в социално-икономическия комплекс на територията на МИГ. Промислените отрасли, които имат свои производства на територията на община Баните са „Производство на храни, напитки и тютюневи изделия“, „Производство на изделия от текстил“ и „Производство на дървен материал и изделия от него“.

Местната индустрия е представена от отраслите: рудодобив, лека промишленост (главно трикотажно и шивашко производство), производство на ски и пособия за зимен спорт, дърводобив и дървопреработване. В миналото, общинската икономика е била насочена приоритетно към развитие на добивната промишленост - рудодобив и преработка на руда от „Горубсо – Лъки” АД (олово-цинкови руди), където е работило повече от половината от заетото население.

Основните отрасли включени в обхвата на третичния сектор, които не са с бюджетен характер на територията на МИГ, са „Строителство“, Транспорт, складиране и съобщения“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“. Като приоритетна сфера на развитие, туризмът е обект на целенасочено въздействие в последните години. Целта е създаване на по-добри условия за повишаване на привлекателността на района като туристическа дестинация, налагайки стабилно туристическо лице и обновена туристическата инфраструктура. Положени са основите в развитието на селския туризъм чрез подобряване на съществуващата туристическа инфраструктура, създаване на туристически информационни центрове, изграждане на екопътеки.

Основен проблем на местната икономика са амортизираното оборудване и остарели технологии, снижаващи конкурентността на много производствени структури.

На територията на МИГ Преспа съществуват богати природни и антропогенни ресурси и фактори за развитие на устойчив туризъм – атрактивни комплекси от планински пространства, обширни гори, реки, язовири, пещери, природни забележителности, недвижими културни ценности и обекти с археологическа стойност. Въпреки това, все още доминира тенденцията на сезонност на зимния и рекреативен туризъм при постепенно, но недостатъчно подобряване на качеството на предоставяните услуги.

По данни на НСИ през последните 4 години средствата за подслон и настаняване на територията

на МИГ Преспа са намалели с над 21% достигайки към 2014 г., 77 бр. Въпреки това на територията на МИГ са наблюдава увеличаване на реализираните нощувки спрямо 2010 г., с 56% повече спрямо 2010 г. Това от своя страна рефлектира върху получените приходи от нощувки реализирайки ръст от 45% спрямо 2010 г. С основна заслуга за повишените показатели е община Чепеларе. На територията и са реализирани над 95% от реализираните нощувки от средствата за подслон и настаняване и над 97% от приходите от нощувки реализирани на територията на МИГ Преспа. Въпреки позитивната тенденция в сектора на туризма е необходимо е да се търсят нови форми и продукти в туризма, които по-пълноценно използват природния, културния, аграрния и бизнес потенциал на района и особено предлагането на по-голям брой качествени туристически продукти за международен туризъм. Разнообразяването на туристическото предлагане и излизане извън сезонния му характер е основна нужда на сектора. Предлагането на нови продукти и услуги ще бъде в основата на удължаването на престоя и приходите на собствениците и заетите лица.

На основата на анализите за състоянието и на тенденциите в развитието на територията на МИГ Преспа могат да бъдат формулирани следните основни изводи:

- територията на МИГ Преспа разполага с ограничени потенциали за развитие на комплекс от икономически дейности, които му определят сравнително скромно място в националната икономика;
- в икономическия профил на територията на МИГ са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им;
- в секторната структура на икономиката водещо място по анализирания икономически показатели има третичния сектор, а останалите два допълват икономическото развитие. Относително по-добри тенденции в развитието се наблюдават при отрасли именно от третичния сектор, а във вторичния и първичния сектори се наблюдава стагнация или забавяне в развитието им;
- в аграрния сектор се наблюдава тенденция за все по-слабо използване на наличния поземлен ресурс (обработваемите земеделски земи), като в землищата на по-малките села нараства площта на изоставените (необработваемите) земи. Традиционните за територията на МИГ през последните десетилетия растениевъдни производства като картофо-производството и тютюно-производството са в състояние на криза – намаляват засетите с тези култури площи и средните добиви от тях;
- вторичния сектор (промишлеността) - очертаните тенденции в развитието на промишлените отрасли също са засегнати от икономическата криза. Производствените структури на територията са от типа „малки“;
- важно място в икономическия профил на МИГ имат няколко отрасли от третичния сектор. Три от тях – „Строителство“, „Транспорт, складиране и пощи“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“ („Туризъм“) са с водещи позиции в социално-икономическото развитие като по отделните икономически показатели те участват с относителен дял до 63% от стойностите им за цялата икономика;

Неблагоприятният демографски профил на територията, оказва сериозно влияние върху нейното

социално икономическо развитие, вкл. заетостта и безработицата. Най-общо тази картина може да бъде характеризирано, като:

- към 31.12. 2014 г. е налице тенденция за намаляване на населението на територията на МИГ спрямо 31.12.2011 г., с 1000 души (по данни на НСИ), което е резултат от влошения естествен и механичен прираст;
- много ниска раждаемост на 1000 души от население през наблюдавания период;
- по-високо равнище на смъртност сред населението на общината спрямо областното и националното ниво;
- намаляване на населението във всички възрастови групи. Този фактор по отношение на възрастовите групи до 18 години е предпоставка за потенциални проблеми във функционирането на детски заведения и учебни институции на територията на МИГ, свързани с възможността за запълване на групите и паралелките;
- застаряване на населението и промяна в профила на нуждите и социалните услуги;
- налице е висока безработица – 15,13% (при средно за страната 11%).)
- висок брой регистрирани безработни с регистрацията по-голяма от 1 година.

Основните проблеми, свързани с развитието на територията на МИГ Преспа са в основата на нуждите, представени в т. 4.1 и адресирани с изведените приоритети на СМР и са както следва:

1. Трайна и отчетлива е тенденцията на намаляване на населението на територията на МИГ Преспа. Предвид необратимите процеси на намаляване на населението е необходимо да се създадат предпоставки за забавянето им във времето;
2. Високо равнище на безработица, като коефициентът е по-висок от средния за страната с четири пункта. Неблагоприятна структура на безработните лица - висок дял на обезсърчените продължително безработни.;
3. Липса на кадрова обезпеченост с общопрактикуващи лекари и специалисти по селата.
4. Ниско ниво на механизация в растениевъдството, липса на достатъчно растително-защитни мероприятия в областта на растениевъдството, разпокъсаност, маломерност и отдалеченост на голяма част от земеделските земи, преобладаване на малките лични стопанства с цел задоволяване нуждите на бита;
5. При всички категории селскостопански животни на територията на МИГ Преспа е налице тенденция на намаляване на техния брой, което води до по-нататъшно намаляване на значимостта на този подотрасъл на селското стопанство, вкл. и от гледна точка на възможностите за развитие на биологично животновъдство;
6. Ниска активност на предприятията в привличането на средства за технологична модернизация по ОП „Конкурентоспособност“ през изминалия програмен период. Отпускането на финансови ресурси по различни схеми изисква платежоспособност, която местните МСП очевидно не успяват да осигурят;
7. Характерно за местната икономика е амортизираното оборудване и остарелите технологии, снижаващи конкурентостта на производствените структури;
8. Броят на посетителите и нощувките в сектор „Туризъм“ не са достатъчни да осигурят добра възвращаемост. В резултат на преструктурирането на собствеността и липсата на средства за

поддръжка, базата за настаняване на бившите санаториуми, не е в добро състояние и изисква реновиране.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

На основата на анализ (виж Приложение, т.24) и проведени проучвания на територията на МИГ Преспа са идентифицирани осем групи заинтересовани страни, разпределени както следва:

ГРУПИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	СЪСТАВЕНИ ОТ
1. Местна власт (община Чепеларе; община Баните; община Лъки)	>> Общински съвет >> Общинска администрация >> Кметове на населени места >> Кметски наместници
2. Местен бизнес в сферата на Горското стопанство	>> Горовладелски кооперации, собственици на гори, дърводобивни фирми и първични преработватели на дървесината
3. Местен бизнес в сферата на Горското стопанство	>> Група на собствениците на туристически обекти – хотели, къщи за гости, санаториуми, ресторанти и места за хранене, туристически атракции и дейности, съпътстващи туризма; Съюз на хотелиерите и ресторантьорите
4. Дребен местен бизнес в сферата на Земеделието и Услугите	>> Група на земеделските стопани и дребния бизнес от сферата на услугите – магазини, сервизи, салони
5. Образователна сфера	>> Училищни настоятелства, дейци в сферата на образованието, доброволци
6. Културна сфера	>> Читалищни настоятелства, самодейни групи и състави, самодейци
7. Спортна сфера и опазване на околната среда	>> НПО в спортната сфера и опазване на ОС – сдружения, фондации, местни активисти и доброволци
8. Религиозна сфера	>> Настоятелства на религиозни храмове на територията – църковни и джамийски

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

Изготвянето на SWOT анализа за икономическото развитие на територията на МИГ Преспа бе извършено с участието на всички заинтересовани групи. Идентифицираните фактори на развитието и техните тежести, са както следва:

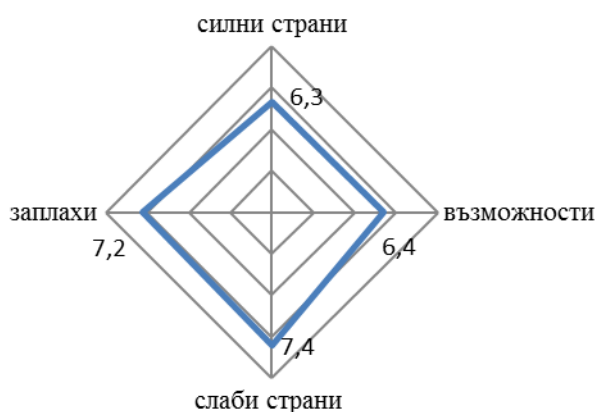
Силни страни	оценка	Слаби страни	оценка
Добро географско положение, природни условия и културно наследство за развитие на туризъм	6	Отрицателен естествен прираст	8
Чисти/незамърсени почви.	6	Наличният сграден фонд е остарял	6
Добро качество на въздуха	7	Тенденцията към обезлюдяване на територията, особено на малките селища	7
Наличие на достатъчно водни ресурси	6	Липса на завършена туристическа инфраструктура	9
Много добри екологични условия и богато биоразнообразие	7	Не е оптимизирана работата на информационната и институционална система за обслужване на туризма.	8
Устойчивост на основните предприятия, генериращи заетост	5	Неблагоприятна възрастова структура на населението – застаряване	8
Добра образователна инфраструктура	7	Липса на подходяща национална и международна реклама.	7
Развита културна инфраструктура, включително по отношение на местни занаяти и фолклор	7	Липса на ефективна система за разделно събиране на отпадъци	8
Производствен опит и традиции в областта на рудодобива, картофопроизводство, трикотажна и шивашка промишленост и туризма, горско стопанство и промишленост, производство на ски	6	Голяма дисперсност на населените места, включително малки селища	7
Добре развита електропреносна система	6	Икономика, зависима от добивната промишленост	7
Изградена транспортна инфраструктура до всички населени места	6	Лошо състояние на част от пътната инфраструктура	8
Наличие на туристическа инфраструктура	6	Съществуване на недостиг на питейна вода в някои населени места в летния период	8
Наличие на свободен сграден фонд, подходящ за използване за производствени дейности	6	Ниско качество на питейната вода	8
Наличие на хидроенергийни ресурси	6	Ниска осигуреност в областта на здравеопазването - липса на медицински услуги в селата	9
Добра осигуреност с разнообразни ресурси за диверсифициране на туристическия продукт;	7	Слабо развито земеделие – малко на брой, много малки по размер, ниско ефективни полу пазарни стопанства	7
Устойчива мрежа от детски заведения и училища, съобразена с броя на децата и учениците в общината;	7	Набези на диви животни, от ловните стопанства които пречат за развитие на селското стопанство	6

Нисък дял на ранно отпадащите от училище ученици	6	Липса на адекватни на потребностите възможности за преквалификация	7
Развита мрежа от читалища, активно участващи в културния живот на общината	6	Отдалеченост от основните потребителски и производствени центрове	6
Наличие на бранд за зимен туризъм - два зимни центъра Пампорово и Чепеларе	8	Некачествен поземлен ресурс за развитие на селско стопанство – разпокъсани земеделски земи с нисък и среден бонитетен бал	6
Наличие на мобилно покритие и интернет достъп	6	Ниска аграрна култура на земеделците	7
Добри условия за балнео, климат и природо лечение	6	Отдалеченост на малките села от действащи амбулатории за първична медицинска помощ	8
		Намалява броя на младите и образовани хора	8
		Недостатъчно инвестиции в туристически и културни атракции и продукти.	8
		Ниско равнище на доходите	8
		Затруднена транспортна достъпност поради планински терен	7
		Транспортирането на хора и стоки се извършва единствено посредством автомобилен транспорт	6
		Неизградена социална инфраструктура за възрастни хора	6
		Нисък инвеститорски интерес	8
Силни страни - обща оценка:	6,3	Слаби страни - обща оценка:	7,4

<i>Възможности</i>	<i>оценка</i>	<i>Заплахи</i>	<i>оценка</i>
Разширяване на пазарите и нарастване на потребителско търсене на хранителни продукти, с гарантирано качество и произход, местни продукти, както и биологични продукти и продукти, произведени при високи стандарти на опазване на околната среда и хуманното отношение към животните	6	Нисък икономически растеж в страната, особено с ефект върху заетостта и бедността	7
Повишено търсене на културно-исторически, спа и балнеологичен, приключенски, еко и селски туризъм	8	Увеличаване на териториалните различия в качеството на живот и доходите, ускоряващи вътрешната и външна миграция на населението на селските райони	8
Развитие на технологиите в областта на зелената икономика, включително ВЕИ	6	Загуба на квалифицирана работна ръка и недостиг на работна сила, поради неконкурентно заплащане на труда	8
Улеснен достъп до нови знания, технологии и практики вследствие членството в ЕС	7	Нарастващата роля на транснационалните компании в хранителната верига	7
Ново отношение на обществото към мултифункционалната роля на земеделието и	6	Нарастване на цените на използваните ресурси и материали (земя, труд, горива и др.)	7

горите, и тяхната роля за опазване на околната среда и създаването на нови производствени цикли		при производството и преработката на земеделски и горски продукти	
Повишаване на търсенето на селскостопански продукти на международните пазари	6	Циклични спадове и големи колебания в цените на селскостопанските стоки	6
Стимулиране на местни партньорства, трансграничното и международно сътрудничество - програми за трансгранично и транснационално сътрудничество	7	Увеличаване на социалното разслоение	8
Намаляване на административната тежест и регулациите за бизнеса	6	Глобалната промяна на климата, попадане на страната в зона на засушаване и рискове, свързани с природни бедствия и липса на сняг	6
Внедряване на системи за електронно управление, вкл. и електронни услуги за бизнеса	6	Реализация на политиката за управление на отпадъците - високи разходи за сметосъбиране и сметоизвозване	7
		Затруднения пред системата за социална защита, социална инфраструктура и обслужване на населението с оглед намаляване населението	6
		Изпускане на замърсени води в реките поради липса на пречиствателна станция	8
		Висока зависимост на добивната и преработващата промишленост от външни фактори като промени на международни цени;	8
		Потенциални свлачища, срутища, наводнения снеголоми/снеговали в следствие промените в климата	6
		Продължаващи негативни процеси на централизация на националните ресурси	9
		Увеличаване на бедността и дела на хората с ниска квалификация	8
Възможности - обща оценка:	6,4	Заплахи - обща оценка:	7,2

SWOT - МИГ Преспа

Към момента на оценката, резултатът от анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT) за развитието на територията на МИГ Преспа се характеризира със следните стойности/оценки: **силни страни** (6,3), **слаби страни** (7,4), **възможности** (6,4), а величината на **заплахите** е (7,2).

Изводите при този метод се

изчисляват на база на броя и тежестта на елементите на силните и слабите страни, възможностите и заплахите. В случая имаме повече слаби страни при преобладаващ брой на заплахите. Това означава, че е необходимо формулирането и изпълнението на **защитна стратегия**. Стратегията трябва да надстройва съществуващите елементи, да не се насочва към нови области и да е с ограничена диверсификация, т.е. необходимо е да се фокусира върху обозрим брой проекти, чието изпълнение е сигурно.

На основа на изброените предпоставки, можем да позиционираме стратегията на засилването на следните силни страни: природни условия и културно наследство за развитие на туризъм; развита културна инфраструктура, включително по отношение на местни занаяти и фолклор; изградена транспортна инфраструктура до всички населени места; наличие на туристическа инфраструктура; добра осигуреност с разнообразни ресурси за диверсифициране на туристическия продукт; наличие на бранд за зимен туризъм - два зимни центъра Пампорово и Чепеларе; богати горски ресурси; добри условия за балнео, климат и природо лечение; устойчивост на основните предприятия, генериращи заетост; наличие на свободен сграден фонд, подходящ за използване за производствени дейности; развита мрежа от читалища, активно участващи в културния живот на общината. Слабите страни, трябва да бъдат оздравени при минимизиране на влиянието на заплахите.

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

Анализът на заинтересованите страни на територията на МИГ Преспа, показва наличието и на уязвими групи на територията. Това са:

- *Пенсионери и възрастни хора над 65 години.* Делът на тези лица сред пенсионерите е относително висок, поради специфичната структура на местната икономика, както в миналото така и сега. За пенсионерите и възрастните над 65-годишна възраст е важно да се реализира подкрепа от за почитване, пазаруване, цепене на дърва в селата и др., възможност за посещение на лекар по домовете, осигуряване на топла храна, осигуряване на възможност за качествено прекарване на времето в пенсионерски клубове, медицинска грижа. Следва да се обмисли има ли възможност за общо действие, което да обхване територията на цялата МИГ или ще е по-подходящо да се реализират различни инициативи, които след това обменят опит помежду си. В този смисъл съществува потребност от допълнителна материална подкрепа на тази категория, която ще се търси през органите на местното самоуправление и неправителствени организации, които биха могли да окажат подкрепа и социална защита. Продължаване на предоставянето на услугата домашен социален патронаж, социални кухни и други социални инициативи са в обхвата на дейностите, които успешно ще подпомогнат възрастните хора и по специално тези с ниски пенсии.

- *Хора с увреждания* са другата уязвима група на територията. Техните потребности в зависимост от степента на увреждане са свързани с осигуряването на социален асистент и грижа, достъпна архитектурна среда за тези с двигателни увреждания. Потребността от личен асистент

ще бъде удовлетворена в рамките на ОП Развитие на човешките ресурси“ посредством проекти на трите общини на национално ниво за покриване на тези нужди на хората с увреждания.

- *Продължително безработни лица*, които са обезсърчени са третата уязвима група на територията. Обичайно това са лица с ниско образование и квалификация, постоянно отхвърляни от пазара на труда, което е довело до тяхното обезсърчаване и намаляване или отказ от активност за търсене на работа. Липсата на доходи за тази група лица, води отчасти до приравняване на техните потребности с тези на пенсионерите, но от друга страна е необходимо да се предлагат възможности за излизане от това състояние. Подходящи биха били мотивационни обучения, възможности за преквалификация и усвояване на нови професии, като се обучават в традиционни занаяти и производството на стоки, които са атрактивни за туристите и могат да допринесат за повишаване на заетостта и осигуряване на постоянни доходи. Трябва да се подготвят специални програми за продължително безработните лица, които да се включат в конкретни проекти за трудова заетост, тъй като тази основна уязвима група остава традиционно без работа и доходи. На територията не се регистрират малцинствени групи. Делът на ромското малцинство от общото население е много нисък и в голяма степен интегриран в местната общност, като са заети в добива и първичната преработка на дървесина.

4. Цели на стратегията: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Основните цели и приоритети (стратегическа рамка) на СВОМР на МИГ „Преспа“ са изведени на базата на резултатите от извършения социално - икономически анализ, изложените по-горе силни и слаби страни и прогнозираните влияния на външните фактори – възможности и заплахи за територията. При формулирането на целите са отчетни и идентифицираните потребности на основните групи заинтересовани страни, съобразявайки се с наличните финансови ресурси с които може да се обезпечи, изпълнението на мерките. Отчитайки местните потребности и специфики, изведената политика за местно развитие ще разчита на финансиране от ЕЗФРСР. Идентифицираните нужди са големи и са многоаспектни. Същите не могат да бъдат задоволени, в рамките на СВОМР, както и само от ЕЗФРСР. Основният проблем, на територията е свързан с дефицита на човешки ресурси. За решаването на тези потребности е необходимо да бъдат реализирани по мащабни мерки, което е във възможностите на общините на територията, които могат да бъдат финансирани от ОПРЧР и ОПНОИР на национално ниво. Такива мерки са свързани с подобряване на качеството на работната сила, осигуряването на заетост и социални нужди на уязвими групи и други в сферата на образованието, които могат да бъдат финансирани от ЕСФ, посредством двете оперативни програми. Други бенефициенти на територията с потенциал да подготвят и ресурс да изпълнят подобни проекти не бяха идентифицирани. В този контекст по-реалистична за територията е стратегия, която е финансирана само от ЕЗФРСР. Отчитайки и тези ограничения, СВОМР извежда две основни цели:

Цел 1. Икономическо оживяване на територията посредством инвестиции в секторите с конкурентен потенциал при щадящо ползване и опазване на природното богатство;

Цел 2. Подобряване качеството на средата за обитаване.

Целите са в съответствие с дългосрочната визия за развитие на територията, която в процеса на разработване на СМР се определи като: „ Територията на МИГ Преспа – желана дестинация за туризъм и отдых със съхранена природа и собствена идентичност“. В основата на местното развитие е използването на местните природни и културни ресурси, които ще бъдат подходящо социализирани за целите на развитието на туризма, преработващата промишленост (преработката на горски продукти) и съпътстващите потребности на местните жители и бизнеса, услуги.

Първата цел „*Икономическо оживяване на територията посредством инвестиции в секторите с конкурентен потенциал при щадящо ползване и опазване на природното богатство*“ ще бъде постигната чрез инвестиции насочени, към стопански сектори, които имат потенциал за развитие и растеж, като се оказва подкрепа за разнообразяване на предлагане (в сектора на туризма и услугите), повишаване на конкурентоспособността (дребни производства и услуги, напр. в мебелната промишленост). Чрез подкрепа за предприятия от преработващата промишленост (горски продукти) ще се търси скъсяване на достъпа до пазара (къси вериги за доставка) и добавяне на стойност на място, предпоставка за по висока заетост и доходи на територията.

Втората цел „*Подобряване качеството на средата за обитаване*“ ще се постига чрез подкрепа за разширяване и подобряване на публична инфраструктура, която да повиши привлекателността на средата за обитаване и подобри достъпа до отделни услуги за да насърчи задържането на населението на територията и направи по приветлив облика на населените места с туристически потенциал.

Поставените две основни цели ще бъдат постигнати с интервенции в четири приоритетни области, изведени съвместно с местната общност в процеса на разработване на СВОМР.

III. Подкрепа за местното предприемачество ще адресира следните нужди на територията в областта на местното икономическо развитие.

- разкриване на нови работни места на територията
- реструктуриране на стопанствата към култури, отговарящи в по-голяма степен на местния агроекологичен потенциал – плодове, зеленчуци, етерично маслени и лекарствени билки, млечно животновъдство;
- закупуване на нова техника и технологии за модернизация на земеделските стопанства;
- повишаване на доходите в земеделието
- преминаване на част от стопанствата от натурален към полупазарен и пазарен тип
- осигуряване на средства за стартиране на малък бизнес
- разкриване на нови услуги за населението, като здравни и социални услуги, включително за възрастни хора и лица с увреждания.
- повишаване производителността на труда във фирмите
- технологична модернизация и подмяна на остаряло оборудване на фирмите работещи в горския сектор;
- изграждане/инсталиране на мощности за преработка на отпадъчни горски продукти.

II2. Разнообразяване на туристическото предлагане ще акцентира върху нуждите в областта на туризма, стъпвайки върху наличният потенциал и слабостите в този сектор, като:

- удължаване на престоя на туристите;
- създаване на нови туристически продукти;
- увеличаване на доходите на заетите в туризма;
- подобряване на достъпа до туристически обекти;
- изграждане/експониране на нови туристически обекти и допълнителни атракции;
- подобряване на маркетинга и разпознаваемостта на територията;
- реновиране/рехабилитиране на местата за настаняване и хранене.
- валоризиране на местните културни активи за целите на туристическото предлагане.

П3. Опазване на природното наследство на територията ще се фокусира върху нужди свързани с изграждане на инфраструктура за опазване на горските ресурси и повишаване на тяхната привлекателност, като:

- осигуряване на по добър достъп за пожарогасене в отдалечени от населените места територии;
- планиране на лесоустройствени мероприятия в частни и кооперативни гори;
- изграждане на места за почивка и отдих в горите.

П4. Доизграждане на публичната инфраструктура ще адресира нужди на населението и бизнеса на територията, свързани с:

- подобряване на качеството на питейната вода в някои малки населени места;
- благоустрояване на зони за отдих и публично туристическо ползване;
- изграждане на базисна инфраструктура за достъп за хора с увреждания и възрастни хора;
- подобряване състоянието на тротоари и на уличното осветление

Планираните интервенции по приоритетите са фокусирани в общо десет специфични цели.

4.2. Специфични цели:

СЦ1. Подкрепа за производства и услуги, създаващи заетост, вкл. социални услуги, за възрастни хора и хора с увреждания

Подкрепата за насърчаване на предприемачеството на територията на МИГ „Преспа“ е приоритет, който е важен за територията. Нуждата от капитал за стартиране на малки производства и услуги за местно потребление и туристическото предлагане ще бъдат във фокуса на подкрепата по тази специфична цел. Микро предприятията регулярно изпитват трудности с набирането на капитал или кредитен ресурс за разширение и модернизация на производството. Техните ограничени ресурси лимитират достъпа им до нови технологии и системи за управление, което се отразява негативно на ефективността на производството и възможностите за достъп до пазари, устойчиво развитие, присъствие и ефективно използване на ползите от растежа на тези пазари.

Очакваните резултати от безвъзмездна финансова помощ в рамките на тази цел са свързани с подобряване на конкурентоспособността на фирмите и като резултат – подобряване на пазарното им присъствие чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност. С оглед на неблагоприятната възрастова структура на населението ще се насърчават и фирми, които

предлагат специфични услуги за възрастни хора, хора с увреждания и други групи в неравностойно положение.

СЦ2. Повишаване конкурентоспособността и размера на земеделските стопанства

Резултатите от извършените анализи показват, че на територията на МИГ земеделските стопанства не са много и са малки по размер. Голяма част от тях са полупазарни или дори натурални. Този мащаб е предопределен от характера на територията, където земеделските парцели са малки и силно разпокъсани. Като цяло територията е планинска и с големи природни ограничения. Условието за сравнително конкурентоспособно земеделие на територията се свързва в голяма степен с по-чувствителна диверсификация на стопанствата към т.нар. чувствителни сектори. За територията подходящите такива са отглеждането на ягоди, малини, арония, етерично маслени и лекарствени растения. Специфичната цел ще бъде постигана и чрез подкрепа на малки животновъдни стопанства, предимно за млечно животновъдство и подкрепа за стопанства отглеждащи животни пасищно. Чрез тази подкрепа ще се цели увеличаване размера (стандартния производствен обем) на стопанствата и увеличаване на доходите на заетите лица в тях.

Проектите на млади фермери, които са получили подкрепа за създаване на стопанства на млади фермери и полупазарни стопанства (малки стопанства) през периода 2007 – 2013 и периода 2014 - 2020 и не са получавали подпомагане по Програмата за инвестиционни дейности по мерки 121 и 4.1, с цел осигуряване на приемственост в селското стопанство ще бъдат подкрепяни приоритетно, като тази политика подкрепа освен постигането на специфичната цел, така и нуждата от подмладяване на фермерите на територията. При равни други условия ще се насърчават и биологични земеделски производства, както и проекти внедряващи иновации в земеделието и повишаващи енергийната ефективност на стопанствата. Характера на земеделските стопанства (СПО от 6000 – 7999 евро) предопределя включването и на подмярка от Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства. Постигането на специфичната цел ще се осъществи посредством финансиране на проекти по **мярка 04 „Инвестиции в материални активи“**, подмярка **4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства"** и подмярка **4.1.2. "Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства"**, съгласно условията и ограниченията заложи в ПРСР за периода 2014 – 2020.

СЦ3. Подобряване конкурентоспособността на фирмите работещи в горите и преработвателите на горски продукти

На територията има множество малки предприятия за преработка, основно на дървесни горски продукти. Тези предприятия са подложени на сериозен конкурентен натиск от големите производители. За да се запазят на този пазар и да могат да преработват суровината, която добиват или изкупуват от територията същите трябва да модернизират производствената си база и да подобрят технологичните процеси за да отговарят на високите за тях изисквания. Ще се насърчава модернизацията на съществуващи и/или изграждането на нови преработвателни

мощности за преработка на горски суровини, особено такива които имат характер на отпадъчна суровина за производство на дървесни пелети, брикети и др. Преработката на горска продукция ще създаде възможност за добавяне на стойност на място, създавайки заетост от една страна и местни продукти от друга, които да бъдат част от разнообразяването на туристическото предлагане на територията, подкрепяйки развитието на туризма.

Постигането на специфичната цел ще бъдат реализирано чрез подкрепа за два до три малки проекта за преработка по **подмярка 8.6 Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти**. По нея ще се насърчават проекти с които се въвеждат нови процеси и технологии, целящи опазването на околната среда. Покриването на нуждата от създаването на нови работни места за територията ще се реализира чрез приоритетен подбор на проекти, насърчаващи заетостта чрез разкриването на работни места и/или запазване на съществуващи работни места.

СЦ4. Създаване на нови продукти, включващи атракции и различни преживявания

Територията и по конкретно Чепеларе е дестинация за ски туризъм, а община Баните със своите минерални води е позната дестинация за балнеолечение от дълги години. Конкуренцията в тези туристически сегменти е много голяма и за да задържи своите позиции, територията е необходимо да се разшири предлагането с нови продукти и услуги, които да предизвикат интереса на туристите, които да бъдат задържани по-дълго на територията. Разнообразяването на предлагането ще бъде цел на всички заети пряко или непряко в туристическия сектор на територията. Ще се подкрепя създаването на допълнителни атракции, създаване на нови продукти допълващи ски туризма и балнеологията и установените традиции и практики. Изпълнението на тази цел ще трябва да доведе, както до предлагането на нови продукти, така и до увеличаване на традиционния туристическия поток, посредством прилагането на **мярка 06 „Развитие на стопанства и предприятия“**. В Стратегията за ВОМР, мярката ще се прилага посредством **подмярка: 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“**. Приоритет ще се дава на проекти водещи към усвояване на местния туристически потенциал и утвърждаващи местната идентичност. С голяма тежест при подбора ще бъдат проектите водещи до създаването на заетост. За разширяване на туристическото предлагане на територията принос ще има и **подмярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата“**.

СЦ5. Изграждане и модернизиране на базата за настаняване и заведения за хранене в населени места с туристически потенциал

Въпреки, че инвестициите за изграждане на места за настаняване и хранене са относително големи, все още съществува потребност от тяхното модернизиране/осъвременяване с оглед на високите очаквания на туристите. Съществува потребност от изграждане на малки по размер места за настаняване и хранене в гравитиращи населени места, които да предложат условия за приемливо настаняване и хранене на туристите, които да осигурят възможност за туристическо предлагане, като например на туристически продукти в културно-познавателния, екологичния и

селски туризъм. Те трябва да пресъздават местната самобитност и култура. В Стратегията за ВОМР, проектите за постигане на специфичната цел мярката ще се финансират посредством **подмярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“**, където е заделена голяма част от финансовия ресурс по СМР.

Приоритет ще се дава на проекти водещи към усвояване на местния туристически потенциал и утвърждаващи местната идентичност. С голяма тежест при подбора ще бъдат проектите водещи до създаването на заетост.

СЦ6. Валоризиране на нематериалното и материално културно наследство за целите на туристическото предлагане

Територията притежава характерна идентичност и облик, които може и трябва да бъдат използвани за целите на местното развитие. Особена роля в този процес ще имат неправителствените организации и читалищата на територията. Ще се подкрепят проекти, които водят до валоризация на наследството – природно и културно, като същевременно то се използва разумно и щадящо. За постигане на целта в ще използва **подмярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата“**, която ще се прилага по условията за допустими разходи, бенефициенти и други параметри така, както са посочения в приложимия Регламент, а не с ограниченията заложен в ПРСР. Стратегията отчита потребността от ремонтване на религиозните храмове и облагородяване на прилежащите им пространства, но нужния финансов ресурс за това надхвърля общия финансов ресурс на СВОМР и предлага, съответните заинтересовани страни да се обърнат за директна подкрепа към ПРСР.

СЦ7. Превенция на горски пожари

Горите са естественото природно богатство на територията на МИГ Преспа. Тук делът на горския фонд е най-висок в България. Планинският характер на територията ограничава ефективното пожарогасене при възникване на горски пожари на територията. За тази цел усилия и средства ще бъдат фокусирани върху превантивни дейности с оглед намаляване на риска от възникване на горски пожари. Проекти за превантивните дейности ще бъдат насърчавани приоритетно, когато осигуряват превенция върху територии с площ от над 200 ха. и/или са труднодостъпни и отдалечени от населени места. Целта ще бъде постигната посредством дейности в обхвата на **подмярка 8.3 Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития.**

СЦ8. Увеличаване на привлекателността на гората за отдих и почивка

Разнообразяването на туристическото предлагане несъмнено ще се базира и на разумното ползване на гората, като ресурс за отдих и почивка. Целта е фокусирана върху осигуряване на устойчивост, дълговечност и подобряване на всички екологични показатели на гората, посредством изработване на планове за управление на горите, както и нейната привлекателност за целите на туристическото предлагане. Ще се финансират разходи за увеличаване на

привлекателността на гората и залесената площ за отдих и почивка, в т.ч.: изграждане на дребно мащабна туристическа инфраструктура – пешеходни пътеки, съоръжения за отдих, указателни табели, информационни табла, заслони и наблюдателни точки, както и разходи за изработване на планове за управление на горите. Приоритет ще се дава на проекти повиши привлекателността на гората като обект за туризъм. Целта ще бъде постигната посредством дейности в обхвата на **подмярка 8.5 Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми**

СЦ9. Подобряване облика на населени места с туристически потенциал

Целта адресира важни потребности на местната общност. Освен че осигурява по-приятна среда за живеещите на територията тя трябва да доведе до подобряване на туристическия облик на населените места, особено на тези с туристически потенциал.

Ще се търси максимално въздействие на проектите върху населението, което ще се възползва от подобрените основни услуги. Проекти въвеждащи иновативни технологии или инвестиции с екологичен ефект ще бъдат предпочитани при равни други условия. Целта ще се постигне посредством интервенции в обхвата на **подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”**.

СЦ10. Разширяване на инфраструктурата за туризъм и отдих за публично ползване

Специфична цел 10 трябва да подкрепи и постигането на СЦ4 и СЦ6, посредством осигуряването на достъп до природни и културни обекти с туристически потенциал, които да бъдат в основата на разнообразяването на туристическото предлагане. Маркирането на съществуващи обекти, популяризирането им и други подходящи тяхното експонирани дейности ще бъдат подкрепени за постигането на целта, която следва да подпомогне изграждането на публична среда благоприятстваща туристическото предлагане и отдиха на населението на територията. Специфичната цел ще бъде постигната посредством интервенции в обхвата на **подмярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“**, които да доведат до оползотворяване на туристическите ресурси на територията на МИГ. Ще се дава приоритет на проекти, които осигуряват подобряване на околната среда и постигат екологичен ефект и въздействие и същите са около по големите населени места на територията.

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристики на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Територията на МИГ „ ПРЭСПА“ е планинска, типично селска, изостанала периферия, която притежава всички онези териториални характеристики, които правят селските територии, обект на специални интервенции. Изведените местни потребности на територията, описани в т.3.1 показват наличие на съответствие със следните потребности на национално ниво, определени в ПРСР, 2014 – 2020.

2А-1: Повишаване на конкурентоспособността на стопанства в секторите мляко, месо, плодове и

зеленчуци и етерично-маслени и лекарствени средства

2А-2: Повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на малките земеделски стопанства

2А-3: Подобряване на достъпа до външни финансови средства

2А-4: Ускоряване на модернизацията и технологичното обновление на земеделските стопанства

2В-1 Подобряване на икономическите резултати на фирмите в горското стопанство, дърводобива и първичната преработка на дървесина

3А-3: Подобряване условията на отглеждане на животните и повишаване качеството на произвежданите животински продукти

4А-5: Подпомагане на земеделието в райони с природни ограничения

4А-6: Въвеждане на системи за превенция на пожарите в горите

4Б-2: Увеличаване на дела на биологичното производство

6А-1: Повишаване на инвестициите в неземеделските сектори на селските райони

6А-2: Развитие на предприемачеството в селските райони

6Б-2: Подобряване на техническата инфраструктура

6Б-3: Подобряване на туристическата инфраструктурата

6Б-4: Развитие на местния капацитет за устойчиво развитие

Тези потребности са в четири основни приоритета:

Р2: Подобряване на жизнеспособността на стопанствата и конкурентоспособността на всички видове земеделие във всички региони; насърчаване на новаторски селскостопански технологии и устойчивото управление на горите;

Р3: Насърчаване на добро организиране на хранителната верига, в т.ч. преработката и търговията със селскостопански продукти, хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство;

Р4: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство

Р6: Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони

и в седем от общо шестнадесет приоритетни области на ПРСР.

Определените в СВOMP основни цели са в съответствие с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони и ПРСР за периода 2014 – 2020 г. и по конкретно с две от тях:

1. Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработваща промишленост;

2. Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

Целите на политиката за местно развитие, са продължение на изведените цели и приоритети на Регионалният план за развитие на Южен централен район и Областните стратегии за развитие на Смолян и Пловдив, които в по-широкият контекст допринасят за: по балансираното развитие на територията; изграждане на базисната инфраструктура в населените места, развитие на производства и услуги водещи до повишаване равнището на заетост и доходите на заетите лица, развитие на туризъм и икономика основана на местния потенциал.

Налице е пълно съответствие с политиките заложи в Общинските планове за развитие на общини Баните, Лъки и Чепеларе и в други местни секторни политики за развитие. Стратегическата рамка на СМР подкрепя постигането на целите на общинско ниво и в дългосрочен план подкрепя визията за развитието на двете общини, осигурявайки връзка и отчитайки напълно специфичните характеристики на територията.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията

Територията на МИГ „Преспа“ ще прилага за втори път подход за развитие, основан на широко участие на различните групи заинтересовани страни на територията. В този смисъл с настоящата СМР се търси по ясен фокус на интервенциите, отколкото през предходния период. Самата СВОМР търси да приложи по иновативен решения на проблемите на територията. В сектора на земеделието и отчасти в неземеделските дейности, Стратегията интегрира мерки по Тематичната подпрограма за малките стопанства, опитвайки се да извади на пазара на земеделска продукция, онези стопанства, които са в полето на натуралната размяна. Очаква се, че подкрепата за тях ще насърчи в по-голяма степен развитието на земеделието на територията. Стратегията търси целенасочена подкрепа в т.нар. чувствителни земеделски сектори, които са новост за територията, която традиционно е отглеждала картофи и тютюн и по този начин се очаква развитие на нови култури – етерично маслени и лекарствени билки, трайни насаждения и др., които в дългосрочен план да доведат до промяна и диверсификация към нови култури. Стратегията по нов начин насърчава местното икономическо развитие, фокусирайки всички интервенции в посока на бизнеса на територията. Ресурса за публична инфраструктура е сравнително нисък, като той е насочен към такава, която да подкрепи главно туристическото предлагане и отчасти уязвимите групи на територията. Културно – историческото и природното наследство на територията ще бъде използвано за целите на разширяване на туристическото предлагане, посредством експонирането ми и подходящо/щадящо социализиране. Това ще стане и чрез прилагането на мярка 7.6. съгласно условията и възможностите на Регламент на ЕС №1305. Иновативният характер на Стратегията се допълва и от разписаните в отделните мерки критерии за подбор на проекти, които дават преимущество на проектите внедряващи иновации, подобряване на ресурсната ефективност и въвеждащи нови практики и подходи.

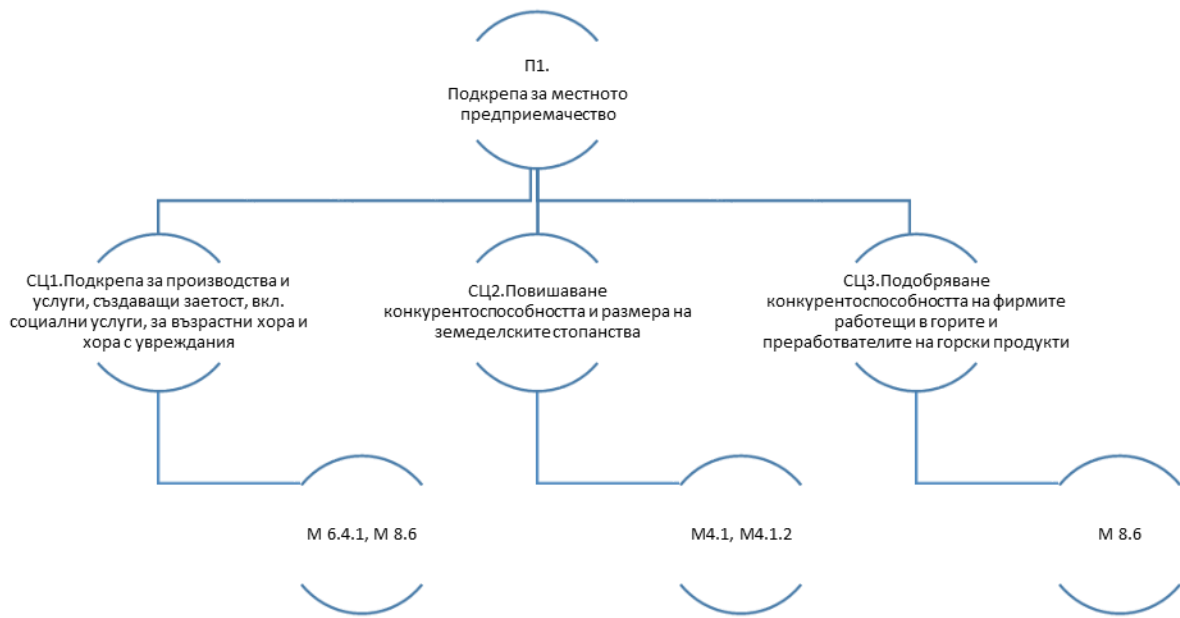
4.5. Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

Йерархията на целите е онагледена на диаграмите по-долу, където са представени двете основни цели на стратегията, приоритетите на СВОМР, работата по които ще доведе до постигане на основните цели и реализация на визията на територията в дългосрочен план.

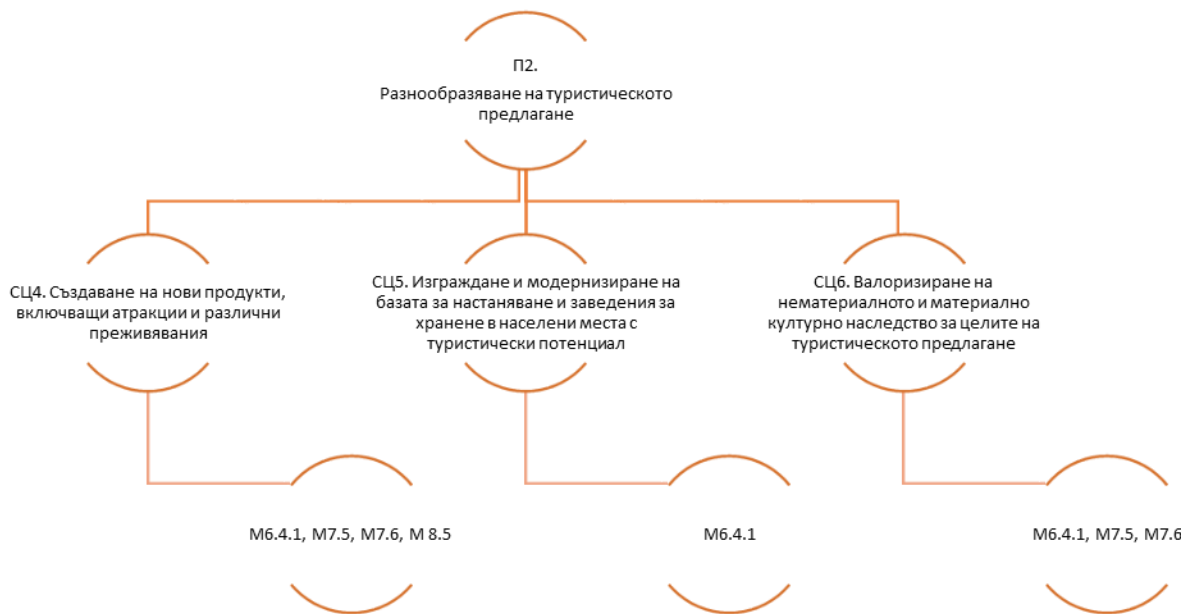

По всеки приоритет са формулирани специфични цели. Тяхното постигане ще бъде осигурено, посредством интервенции от една отделна или набор от мерки.

П1. Подкрепа за местното предприемачество

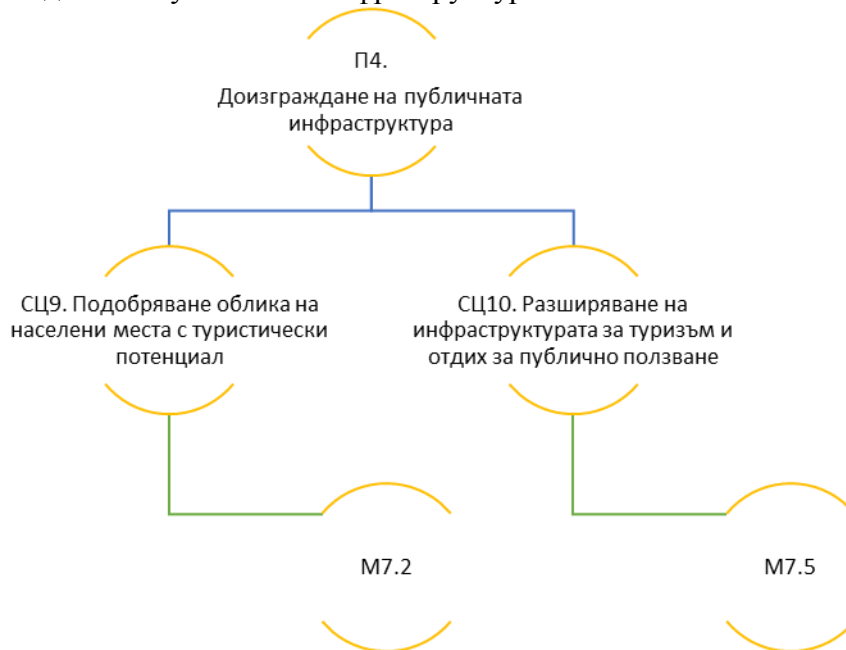
П2. Разнообразяване на туристическото предлагане

П3. Опазване на природното наследство на територията

П4. Доизграждане на публичната инфраструктура

С реализацията на СВОМР на МИГ Преспа се цели финансирането на двадесет и три проектни предложения на 20 бенефициенти на територията, като същите ще бъдат насочени преимуществено към разнообразяване на туристическото предлагане на територията, включително чрез инвестиции в публична инфраструктура, подкрепа за чувствителни сектори в земеделието и създаването на заетост. Цели се създаването на седемнадесет работни места. В

процеса на изпълнение на проектите ще бъде осигурена заетост на 28 души.

5. Описание на мерките:
(не повече от 4 страници за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете по отделно:

ПРСР
(ЕЗФ
РСР)

Описание на общите условия, прилагани за повече от една мярка

Целите на СВОМР за периода 2014-2020г. на Местна инициативна група „Преспа“ се планира да бъдат постигнати с прилагането на девет мерки - осем от ПРСР и една от **Регламент (ЕС) № 1305/2013** (7.6). Избраните мерки са инвестиционни и отговарят на условията и изискванията на чл.15 и чл.16 на Наредба №22 от 14.12.2015г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., издадена от Министъра на земеделието и храните. При изпълнение на мерките от СМР, МИГ „Преспа“ се съобразява и прилага изискванията посочени в точка 8.1. „Описание на общите условия, прилагани за повече от една мярка“ на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. на България, одобрена с Решение за изпълнение на Европейската комисия от 26.05.2015г.

Общите условия за прилагане на всички мерки на СМР на МИГ „Преспа“ са свързани с:

1. **Териториално покритие** – проектите и дейностите по всички мерки на СМР се прилагат на територията на действие на МИГ „Преспа“, която покрива територията в административните граници на общини Баните, Лъки и Чепеларе. Потенциалните бенефициенти задължително трябва да имат седалище, съответно постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.

2. **Допустимост на разходите по проектите** - допустимите инвестиционни разходи са описани за всяка мярка поотделно. Допустими за подпомагане са и общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиционни разходи по проекта. Общите разходи може да са възникнали не по – рано от 01.01.2014 г.

За допустими се смятат само разходите извършени след подаването на заявлението за подпомагане от страна на бенефициента на СМР, с изключение на общите разходи.

Финансовата помощ по мерките се предоставя под формата на възстановяване на действително направени и платени допустими разходи.

3. **Недопустими разходи по проектите** - СМР определя като недопустими разходи за инвестиции и дейности посочени в чл. 21 на Наредба № 22, както следва:

-за лихви по дългове; за закупуването на незастроени и застроени земи на стойност над

10 на сто от общите допустими разходи за съответната операция; за данък върху добавената стойност освен невъзстановимия; за обикновена подмяна и поддръжка; за лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизингов договор; за лизинг освен финансов лизинг, при който получателят на помощта става собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявка за междинно или окончателно плащане за същия актив; за режийни разходи; за застраховки; за закупуване на оборудване втора употреба; извършени преди 1 януари 2014 г.; за принос в натура; за инвестиции в селското стопанство – закупуване на права за производство и плащане, закупуване на животни, закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане; за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда; извършени преди подаването на заявлението за предоставяне на финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени, с изключение на разходите за предпроектни проучвания, такси, възнаграждение на архитекти, инженери и консултантски услуги, извършени след 1 януари 2014 г.; за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, извършени преди посещение на място от МИГ; заявени за финансиране, когато надвишават определените по реда на чл. 22, ал. 4 от Наредба 22 референтни разходи.

4. Изисквания към проектите свързани с околната среда – за проекти и дейности, които включват инвестиционна подкрепа, задължително се изисква положително решение за оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), освен в случаите, когато такава не се изисква от ЗООС. Проектите, попадащи в територии от Натура 2000, преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконовни нормативни актове за неговото прилагане. По инвестиционните проекти оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) или решение по оценка на въздействие върху околната среда съгласно ЗООС се извършва от съответните структури на Министерство на околната среда и водите (МОСВ) – РИОСВ на територията, покриващи МИГ. За проекти с инвестиции съответните структури на МОСВ ще извършват и оценка за съвместимостта на проекта с предмета и целите на опазване на защитените зони, съгласно Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

За предотвратяване и минимизиране на възможните негативни ефекти върху ландшафта е необходимо при прилагането на мерки 4, 6, 7, 8 от СВОМР 2014-2020 г. да се изготвят проекти за рекултивация на нарушени терени и залесяване на териториите с подходящи растителни видове, ако има нарушаване на терена.

5. Авансови плащания –бенефициентите на проектите, включващи инвестиционна подкрепа могат да поискат от Разплащателната агенция авансово плащане в размер до 50% от публичната подкрепа. Авансовото плащане за дейности, подпомагани по мярка

7, подмерки 7.2 7.5 и 7.6. е в размер на до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и. Разликата до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта се изплаща след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП. Авансово плащане към бенефициентите се извършва след учредяване на банкова гаранция или друга равностойна гаранция, в размер на 100% от размера на исканото авансово плащане.

Авансови плащания се допускат за мерки на СМР, както следва:

Мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ с подмерки 4.1. Инвестиции във физически активи, както и подмярката по тематичната подпрограма за малките стопанства;

Подмярка 6.4. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности;

Мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ с подмярка 7.2.Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура,

подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура и

подмярка 7.6.Проучвания и инвестиции, свързани с възстановяване и подобряване на културното и природното наследство;

Мярка 8: Подмярка 8.3 Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития;

Подмярка 8.5 Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми;

Подмярка 8.6 Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти.

Общи условия към кандидатите по подмерки 4.1, 4.2., 6.4 и 8.6 на СМР

Представяне на бизнес план /БП/, доказващ подобряване на дейността на стопанството/икономическа жизнеспособност чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности подробно описани в представения БП.

Общи условия към проектите на кандидатите по мерки 7.2, 7.5 и 7.6. на СМР

Проектите следва да са в съответствие с приоритетите на общинския план за развитие на дадената община за периода 2014-2020г., което се удостоверява с решение на общинския съвет.

М04 — ИНВЕСТИЦИИ В МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Финансовата помощ по мярката ще се насочи към материални и нематериални инвестиции в земеделските стопанства на територията. В Стратегията за ВОМР, мярката ще се прилага посредством подмерки: 4.1. и 4.1.2

Подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства"

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства" има за цел повишаване конкурентоспособността на земеделието на територията на местната инициативна група чрез:

1. преструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;
3. опазване на компонентите на околната среда;
4. спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
5. насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани.

Подпомагането по подмярката ще бъде насочено към модернизиране на земеделските стопанства /ЗС/, включително преструктуриране и модернизиране на стопанства в чувствителни сектори със затруднен достъп до пазара и биологично производство чрез модернизиране на физическия капитал, нематериални активи, свързани с организацията и управление на стопанствата, въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии, подобряване на предпазарната подготовка и съхранение на продукцията. Въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал ще благоприятства за повишаването на производителността на труда. Чрез подкрепата по мярката ще се търси разширяване стопанствата на младите земеделски производители /ЗП/ с цел осигуряване на устойчиво развитие на земеделието и осигуряване на смяната на поколенията в земеделието.

2. Допустими дейности

По подмярка 4.1. "Инвестиции в земеделските стопанства" се подпомагат проекти, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез:

1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или
2. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или
3. опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; или
4. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или
5. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или
6. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или
7. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

3. Допустими разходи

Допустими разходи в рамките на земеделското стопанство са:

1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда;

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;

Както и всички останали допустими по Наредба № 9 от 21 март 2015 г. за прилагане на подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства от мярка 4 "Инвестиции в материални активи" от ПРСР за периода 2014 - 2020 г. разходи, при описаните условия и ограничения.

4. Допустими получатели

Земеделски производители /Физически и Юридически лица/:

1.Кандидатите за подпомагане следва да са регистрирани земеделски производители в съответствие със Закона за подпомагане на земеделските производители;

2.Минималния стандартен производствен обем на стопанството на кандидата следва да бъде не по - малко от 8 000 евро;

3.Кандидатите, юридически лица следва да докажат приход от земеделска дейност и/или приход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ;

4.Кандидатите следва да представят бизнес план /БП/, доказващ подобряване на дейността на ЗС чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности подробно описани в представения БП.

Критериите за допустимост по т. 3 не се прилагат за кандидати с проекти в селски райони, създадени до 1 година преди кандидатстването за проекти с инвестиции в: сектор „животновъдство”, сектор „плодове и зеленчуци”, производство на „етерично – маслени и медицински култури”.

5. Финансови параметри на проектите

Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е в рамките на **3 хил. евро**. Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията е в рамките на 100 хил. евро, като максималният размер на допустимите разходи за един проект не може да надхвърля **50 хил. евро**.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер на **50 %** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, като същата може да се увеличава на база общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи в случаите описани в Наредба № 9 от 21 март 2015 Г. за прилагане на подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства от мярка 4 "Инвестиции в материални активи" от ПРСР за периода 2014 - 2020 г.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът осигурява подпомагане на чувствителни сектори в земеделието – производство на плодове и зеленчуци, етерично маслени и медицински растения, млечно животновъдство;	25
2	Проектът е за биологично производство;	20
3	Проектът осигурява допълваща заетост;	10
	проектът създава заетост за поне едно лице	5
	проектът създава заетост за две и повече лица	10
4	Проектът е на млад фермер, който е получил подкрепа за създаване на стопанства на млади фермери и полупазарни стопанства (малки стопанства) през периода 2007 – 2013 и периода 2014 - 2020 и не са получавали подпомагане по Програмата за инвестиционни дейности по мерки 121 и 4.1, с цел осигуряване на приемственост в селското стопанство.	10
5	Проектът повишава енергийната ефективност на стопанството	5
6	Проектът води до въвеждане на иновации в земеделското стопанство	15
7	Проектът е с интегриран подход и допринася за насърчаване на кооперирането между производителите, включително за дейности свързани с опазване на околната среда и постигане на стандартите на ЕС.	15
	Общо	100 т.

Подмярка 4.1.2. "Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства"

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Подмярка 4.1.2 има за цел повишаване на жизнеспособността и стабилността на малките стопанства на територията на МИГ, чрез:

1. реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;

2. Допустими дейности

По тази операция се подпомагат материални и нематериални дълготрайни инвестиции, които водят до подобряване на икономическата устойчивост и резултати на стопанството. Ще бъдат подкрепяни следните видове дейности за:

1. модернизация или увеличаване на физическия капитал с оглед намаляване на преките

- разходи за производство, повишаване на производителността на труда и качеството или разширяване на производството;
2. подобряване на пред-пазарната подготовка или съхранение на продукцията (като оборудване за оборудване за почистване, сортиране, пакетиране на продукцията и сгради за специализирано съхранение и обработка, осигуряване на вентилация, изолация и охлаждане);
 3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
 4. намаляване на потреблението на енергия;
 5. производство на биоенергия за нуждите на земеделските стопанства;
 6. Инвестиции в машини, оборудване и съоръжения за опазване на околната среда;
 7. постигане съответствие с ново въведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства.

3. Допустими разходи

Допустими разходи в рамките на земеделското стопанство по тематичната подпрограма за малки стопанства са:

1. Изграждане, придобиване и подобряване на недвижимо имущество, включително чрез лизинг;
2. Закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите, включително чрез лизинг;
3. Закупуване на косачки, закупуване на дробилки (прикачен инвентар, който директно дроби малки храсти и ги компостира), закупуване на преносими сушилни и др;
4. Общи разходи свързани със съответния проект за пред проектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, различни от тези предоставяни по мярката по чл.15 консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване на стопанството;
5. Закупуване на ноу-хау, патенти права и лицензи, търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта.

4. Допустими получатели

Земеделски стопани, които имат икономически размер на стопанството от **6 000 до 7 999 евро** измерен в стандартен производствен обем и производството им е в един от секторите „плодове и зеленчуци“ и „етерично-маслени и лекарствени култури“. Кандидатите трябва да са получили минимум 33 % от общия доход за преходната година от земеделски дейности.

Не се подпомагат бенефициенти одобрени по мярката 112 Създаване на млади фермери от ПРСР 2007-2013 г.

5. Финансови параметри на проектите

Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е **1000 евро**. Максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е **15 000 евро**, а за проекти представляващи колективни инвестиции 25 000 евро. Максималното комбинирано подпомагане за проекти за колективни инвестиции и интегрирани проекти е не повече от 90% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер до 60% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи; Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 процентни пункта, като максималното комбинирано подпомагане не може да надхвърля 80% в следните случаи:

- За проекти представени от млади селскостопански производители - 10 %;
- За колективни инвестиции или интегрирани проекти, които включват подпомагане в рамките на повече от една мярка – 10 %;
- За проекти с инвестиции в райони с природни и други специфични ограничения съгласно член 33 - 10 %;
- За проекти с дейности, подпомагани по линия на ЕПИ за селскостопанска производителност – 10 %;
- За проекти с инвестиции за изпълнение на дейности по член 28 и член 29 – 15 %.
- Проекти, интегриращи хоризонталните приоритети за иновации, опазване и възстановяване на околната среда, включително биологично производство, икономия на ресурси и адаптация към климатичните промени – 10 %.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът осигурява подпомагане на чувствителни сектори в земеделието – производство на плодове и зеленчуци, етерично маслени и медицински растения, млечно животновъдство;	25
2	Проектът е за биологично производство;	20
3	Проектът осигурява допълваща заетост;	10
	проектът създава заетост за поне едно лице	5
	проектът създава заетост за две и повече лица	10
4	Проектът е на млад фермер, който е получил подкрепа за създаване на стопанства на млади фермери и полупазарни стопанства (малки стопанства) през периода 2007 – 2013 и периода 2014 - 2020 и не са получавали подпомагане по Програмата за инвестиционни дейности по мерки 121 и 4.1, с цел осигуряване на приемственост в селското стопанство.	10
5	Проектът повишава енергийната ефективност на стопанството	5
6	Проектът води до въвеждане на иновации в земеделското стопанство	15

7	Проектът е с интегриран подход и допринася за насърчаване на кооперирането между производителите, включително за дейности свързани с опазване на околната среда и постигане на стандартите на ЕС.	15
Общо		100 т.

МЯРКА 6 РАЗВИТИЕ НА СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯ

Цели на мярката: Насърчаване на заетостта и разкриване на работни места и запазване на вече съществуващите работни места; Намаляване на сезонните колебания в заетостта; Насърчаване стартирането и развитието на неземеделски дейности в селските райони. В Стратегията за ВОМР, мярката ще се прилага посредством подмярка 6.4.1.

6.4.1 Подмярка „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“

1.Описание на целите и обхвата на подмярката

Подмярката ще подпомага инвестициите в неземеделски дейности, които са от съществено значение за развитието на конкурентоспособността на селските райони. Чрез нея ще бъдат насърчавани инвестиционни дейности, ще бъде подпомогнато създаването на заетост и ще бъде ускорена диверсификацията на неземеделските дейности. Мярката цели да подпомогне усвояването на потенциала за развитие на туризъм, съчетаващ местни природни и културни ценности.

2.Допустими дейности

Чрез подмярката се предоставя подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, насочени към:

- Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) – Подпомагат се проекти за обновяване или изграждане на места за настаняване с до 20 помещения за настаняване.

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);

- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;

- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;

- Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности;

НЕ се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз;

НЕ се предоставя финансова помощ за хазарт, финансови услуги, голф, сектори и дейности, определени за недопустими в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за продажба;

НЕ се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги в курортни комплекси и населени места по черноморското крайбрежие и в планинските курорти с развит масов туризъм.

3. Допустими разходи

- а) Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;
- в) Общи разходи, свързани с разходите за буква „а“ и „б“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;
- г) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки. Разходите по т. „в“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.

Не са допустими за подпомагане текущи разходи.

4. Допустими получатели

- Земеделски стопани (Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро);
- Микро предприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията;
- Физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

5. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – **5 000 евро**.

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – **200 000 евро**.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Финансовата помощ не може да надвишава 75% от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът подпомага усвояването на потенциала за развитие на туризъм, съчетаващ местни природни и културни ценности	30
2	Проектът е за производствени дейности	25
3	Проектът създава работни места	25
	до 2 работни места	5
	от 2 до 4 работни места	10
	над 4 работни места	25
4	Кандидатът е осъществявал дейност на територията най-малко 1 години преди датата на кандидатстване;	10
5	Проектът, създава заетост на млади хора (до 29 год.);	10
	Общо	100 т.

МЯРКА 7 ОСНОВНИ УСЛУГИ И ОБНОВЯВАНЕ НА СЕЛАТА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Подпомагане по мярката ще се предоставя, за да могат населените места на територията на МИГ да станат по привлекателни за бизнеса и за живеене, чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, изграждане на липсващата или рехабилитация на съществуващата техническа и социална инфраструктура.

Дейностите, по които е била получена безвъзмездна финансова помощ от бенефициент, допустим за финансиране чрез стратегията за воденото от общностите местно развитие, няма да са допустими за същия бенефициент по мярка 7 и обратно.

Местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ от стратегията за ВОМР за дейности по мярка „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“. Максималният размер на финансовата помощ за МИГ за мерки, финансирани от ЕЗФРСР е в размер до 10 на сто от бюджета в стратегията за ВОМР от ЕЗФРСР.

МИГ е допустим получател на финансова помощ, ако:

1. проектът, за който кандидатства за финансиране е в обществена полза,
2. никой от членовете на колективния върховен орган и на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта, и
3. не е постъпило друго предложение за финансиране по мярката по провежданата процедура.

Подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

С инвестициите по мярката се цели подобряване или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура, включително инвестиции в енергия от възобновяеми източници и спестяване на енергия.

3. Допустими дейности

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
Дейностите са допустими за подпомагане ако са изградени или реконструирани ВиК системите или не се предвижда да се изградят или реконструират ВиК системи за период от седем години от датата на кандидатстване. Дейностите за реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи общински пътища, и съоръженията, и принадлежностите към тях са допустими за подпомагане ако са от указаните общински пътища в Решение № 236/13.04.2007 г. на МС за утвърждаване списък на общинските пътища и ако в техническата документация е предвидено изграждането и полагането на подземни мрежи за широколентов интернет.
- Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони;
- инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони;
- Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства;
- Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

4. Допустими разходи

- а) Изграждането, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;
- в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;
- г) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. Разходите по т. „в“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“. Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката. Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.

4. Допустими получатели

Общини на територията на МИГ за всички допустими дейности по под-мярката с изключение на дейности, свързани с доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони;

Юридически лица с нестопанска цел за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот;

Читалища за дейности свързани с културния живот;

ВиК оператори за дейности, свързани с изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони и дейности, свързани с доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони.

5. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – 50 000 евро. Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – 200 000 евро.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

За общини, ЮЛНЦ и читалища се предвижда 100% финансиране в случай, че не е налично генериране на приходи. Когато се установи потенциал за генериране на приходи, размерът на финансиране се определя въз основа на анализ разходи и ползи.

В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100%.

За ВиК операторите размерът на финансирането се определя въз основа на одобрен индивидуален анализ (ползи-разходи) за съответния регион.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът е за изграждане и/или реконструкция на инфраструктура в населено място извън общинския център;	30
2	Проектът е за изграждане и/или реконструкция на инфраструктура, обслужваща населени места с високо ниво на безработица - над средното за общината, където ще се реализира проектът;	20
3	Брой население (над 100 жители) , което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие.	30
4	Проектът въвежда иновативни технологии или инвестиции с екологичен ефект.	10
5	Проектът е за изграждане реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на инфраструктура за социални услуги за деца;	10
Общо		100 т.

Подмярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Оползотворяване на туристическите ресурси на територията на МИГ, посредством подкрепа за инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура за публично ползване

2. Допустими дейности

- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на централите за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

Не са допустими за подпомагане по подмярката дейности свързани с опазването, популяризирането и развитието на културното наследство на обекти от национално

и световно значение. Не са допустими за подпомагане по подмярката дейности в курортни комплекси и населени места по черноморското крайбрежие и в планинските курорти с развит масов туризъм.

3. Допустими разходи

а) Изграждането, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;

б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;

г) Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

Разходите по т. „в“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“. Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката. Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.

4. Допустими получатели

Общини на територията на МИГ; Юридически лица с нестопанска цел с седалище на територията на МИГ.

5. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – 5 000 евро. Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – 50 000 евро.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

За бенефициенти общини и ЮЛНЦ, в случай, че не е налично генериране на приходи финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Когато се установи потенциал за генериране на приходи, размерът на финансиране се определя въз основа на анализ разходи и ползи.

В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100%.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът се осъществява в населено място с население над 200 жители	40
2	Проектът, създава поне 5 работни места при изпълнение на допустимите дейности;	30

	Проектът, осигурява подобряване на околната среда и постига екологичен ефект и въздействие	30
	Общо	100 т.

Подмярка 7.6. Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата

Подмярката ще се прилага съгласно изискванията и условията в Регламент (ЕС) №1305/2013.

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Цел на мярката е запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ.

Запазване на културната идентичност и традиции, опазване и популяризиране на природното наследство на територията на МИГ с цел да се осигури повишаване качеството на живот на хората.

Запазването на културния и духовния живот на населението е от важно значение за развитието на територията на МИГ. Културното и природно наследство ще се запазва, съхранява и развива в културните центрове - читалища, библиотеки, училища, музеи, религиозни храмове и др. Опазване и популяризиране на културното и природно наследство ще има благоприятно устойчиво въздействие и по отношение на опазване на околната среда.

В обхвата на тази подмярка ще се предоставя безвъзмездна финансова помощ за материални и нематериални инвестиции и дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на населените и опазване и популяризиране на природните дадености и богатство от територията на МИГ.

2. Допустими дейности и разходи

Подпомагат се материални и нематериални инвестиции, които водят до:

A/ Изследване, поддържане, възстановяване, популяризиране и подобряване на културното наследство:

- Подготовка и организация на местни културни събития, като фолклорни празници и събори, панаири, фестивали, хепънинги и др.
- Проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство;
- Създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сборки;
- Дейности, свързани с проучвания, запазване и популяризиране на автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни;

- Създаване и подкрепа на Клубове (работилници за родители и деца, групи по интереси) за различни поколения за проучване, изучаване, съхранение и популяризиране на културното наследство - местната култура, бит, кулинария, история, традиции, включително – музика и изобразително изкуство, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, неписана традиция;
- Участия във фестивали, събори, изложби, семинари и др. за представяне на местни обичаи, традиции, фолклор и елементи на местното нематериално културно наследство.
- Възраждане и предаване на различни аспекти на културни традиции и наследство и популяризирането им чрез организиране и провеждане на мероприятия във връзка с местни културни обичаи и традиции, като: временни и постоянни тематични изложби; фестивали, събори, семинари, концерти, тематични концерти и постановки конкурси; Филми, видео клипове или мултимедийни възстановки; разработване и разпространяване на информационни материали различни от обикновени брошури (тематични изследвания, снимков архив, каталози и др.); разработване и представяне на макети, възстановяване на елементи от традиционни костюми или предмети от традиционния бит;
- Закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи, декори, интерактивни дъски, мултимедии, лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, компютърни конфигурации/сценично оформление/, реквизити необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облекла и др.
- Попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги, графични издания, електронни документи и др.

Б/ Поддръжка, възстановяване и подобряване на природното наследство:

- Опазване, възстановяване, подобряване и поддръжка на природното наследство и селския ландшафт, включително на природни дадености, забележителности и територии от особено значение за местната общност (включително местата по Натура 2000), на ценни за територията природни образувания, растения, дървесни видове и животни, вековни дървета;
- Съвместни проекти на жители на повече от едно населено място или представители на различни поколения за: организиране на клубове/ кръжоци/ школи и други инициативи за информиране и включване на населението в опазване на природни елементи и защитени биологични видове като неделима част от селския ландшафт; идентифициране на местни отличителни характеристики на пейзажа; организиране на опознавателни и занимателни акции за почистване от отпадъци; облагородяване и опазване на селския пейзаж в и извън населените места.
- Възстановяване и подобряване на малка по мащаб инфраструктура за отдых и развлечение, например: заслони, информационни и указателни табели, пътеки и др.

Недопустими за финансиране по подмярката са инвестиции свързани с

реконструкция, ремонт, изграждане на религиозни храмове и прилежаща инфраструктура, въпреки идентифицираните нужди от такива дейности. Същите ще се финансират по мярка 7.6. от ПРСР на национално ниво поради ограничения ресурс на СМР.

3. Допустими получатели

Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), които имат седалище на територията на МИГ, включително читалища, регистрирани по Закона за читалищата, училища и детски градини;

Общини Баните, Лъки и Чепеларе, Местни поделения на вероизповеданията, регистрирани, съгласно чл. 20 на Закона за вероизповеданията или признати за юридическо лице по силата на чл. 10 от същия закон

5. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – 5 хил. евро. Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – 50 хил. евро.

6. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и 75%, когато се установи потенциал за генериране на приходи.

7. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът се осъществява в населено място с население над 50 жители	30
2	Проектът, създава поне 2 работни места при изпълнение на допустимите дейности	30
3	Проектът се осъществява в повече от една община	40
	Общо	100 т.

МЯРКА 8 ИНВЕСТИЦИИ В РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИТЕ РАЙОНИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА ЖИЗНЕСПОСОБНОСТТА НА ГОРИТЕ

Подмярка 8.3 Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Цел на мярката е подпомагане за предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития .

Превантивните дейности срещу пожари са допустими за подпомагане само в горските територии, класифицирани като такива със среден или висок риск от възникване на пожар.

Всички превантивни дейности срещу горски пожари трябва да са част от утвърден горскостопански план или програма или лесоустройствения проект, план или програма

и/или от годишен план за защита на горските територии от пожари. В случаите на превантивни дейности срещу болести и вредители, дейностите за ограничаване на възможното бедствие трябва да бъдат одобрени с решение на Националната комисия по лесозащита.

2. Допустими дейности и разходи

- **Материални инвестиции:** създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици; изграждане/подобряване на хеликоптерни площадки, с изключение на летищни съоръжения за търговски цели;
- изграждане/подобряване на водоизточници за борба с пожарите;
- строителство/подобряване на наблюдателни пунктове за борба с пожарите;
- закупуване на комуникационно оборудване и средства за наблюдение на горски пожари;
- изграждане и подобряване на горски пътища;

Нематериални инвестиции: Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта.; Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”; Закупуване на софтуер;

Не се предоставя помощ за свързани селскостопански дейности в райони, обхванати от агроекологични ангажименти.

3. Допустими получатели

Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;

Общини, собственици/стопанисващи горски територии;

Юридически лица, стопанисващи горски територии;

Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, управляващи държавни горски територии;

Лесозащитни станции;

Регионални дирекции по горите.

4. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – **10 хил. евро.**

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – **100 хил. евро.**

5. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 100% от общите допустими разходи

6. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът ще осигурява превенция на гори на площ над определен размер в ха.	50
	превенция на гори на площ от 200 до 300 ха.	20
	превенция на гори на площ над 301 ха.	50
2	Проектът е съвкупност от противопожарни мерки, заложиени по утвърден горскостопанския план или програма или лесоустройствен проект, план или програма и/или от годишен план за защита на горските територии от пожари.;	30
3	Проектът е на труднодостъпни територии – отдалечен от населено място над 500 м.	20
	Общо	100 т.

Подмярка 8.5 Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Осигуряване на устойчивост, дълговечност и подобряване на всички екологични показатели на гората, както и нейната привлекателност.

2. Допустими дейности и разходи

Материални инвестиции:

Разходи за увеличаване на привлекателността на гората и залесената площ за отдых и почивка в съответния район, в т.ч.: изграждане на дребно мащабна туристическа инфраструктура – пешеходни пътеки, съоръжения за отдых, указателни табели, информационни табла, заслони и наблюдателни точки;

Разходи за подобряване на потенциала на екосистемите за смекчаване на последиците от изменението на климата, без да се изключват икономическите ползи в дългосрочен план, в т.ч.: превръщане на издънкови гори в смесени високостъблени гори;

превръщане на изкуствени гори в смесени високостъблени гори за увеличаване на превръщане на иглолистните култури на нетипични месторастения в естествени насаждения;

възстановяване и поддръжка на полезащитни пояси; презалесяване. Разходите за закупуване на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта и не надхвърлят 10 % от общите допустими разходи по проекта.

Нематериални инвестиции: Общи разходи свързани със съответния проект за

предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта; Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”; Закупуване на софтуер; Разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията; Разходи за изработване на планове за управление на горите или на равностоен инструмент.

3. Допустими получатели

Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии; Общини, собственици/стопанисващи горски територии; Юридически лица, стопанисващи горски територии; Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, управляващи държавни горски територии.

4. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – **5 хил.** евро.

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – **100 хил.** евро.

5. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 100% от общите допустими разходи

6. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Проектът ще окаже положително въздействие върху голяма горска територия	50
	от 100 до 200 ха	15
	от 200 до 300 ха	30
	над 300 ха	50
2	Лошо или задоволително състояние на полезащитните пояси, като приоритет ще се дава на тези в лошо.	20
3	Проектът ще повиши привлекателността на гората като обект за туризъм	30
	Общо	100 т.

Подмярка 8.6 Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти

1. Описание на целите и обхвата на подмярката

Подмярката цели да се подсигурят средства за подпомагане на недържавните гори, както и държавните гори, стопанисвани от общини и частно-правни юридически лица, които да могат да запазят освен своята многофункционалност и конкурентоспособността на собствениците/стопаните си, за да продължат с устойчивото управление на горите си.

2. Допустими дейности и разходи

Материални инвестиции: Инвестиции в преработка и маркетинг на горски продукти, в т.ч.: изграждане, придобиване или подобрене на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесината, както и закупуването на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта; закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи промишлената преработка, до пазарната цена на актива; закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за преработка на недървесни горски продукти;

Разходи за инвестиции в подобряване на икономическата стойност на горите, в т.ч.: отгледни сечи във високостъблени и семенно възобновени издънкови гори до 40 годишна възраст; закупуване или вземането на лизинг на щадящи почвата и ресурсите специализирана горска техника и оборудване за сеч, извоз, товарене и транспорт на дървесина за едно или повече стопанства;

Разходи за закупуване на земя, когато са пряко свързани с изпълнението на проекта и не надхвърлят 10 % от общите допустими разходи по проекта.

Нематериални инвестиции: Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта. Общите разходи по проекта не могат да надхвърлят 12 % от общия размер на допустимите инвестиции по проекта. Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта”; Закупуване на софтуер; Разходите за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация.

3. Допустими получатели

Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии; Общини, собственици на горски територии; Сдружения на частни

собственици на горски територии или общини; МСП; Горски стопани, доставчици на услуги.

4. Финансови параметри на проектите

Минимална стойност на допустимите разходи – **10 хил. евро.**

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – **200 хил. евро.**

5. Интензитет на подпомагане и размер на финансовата помощ

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 50% от общите допустими разходи

6. Критерии за оценка на проектите и тяхната тежест (точки)

1	Местоположение на територията на община/населено място с висока лесистост над 60%	30
2	Доставяната техника по проекта притежава валиден сертификат за съответствие с одобрения тип (сертификат за одобрение на типа на Европейската общност);	40
3	Проектът осигурява устойчива заетост	30
	до 2 раб места	10
	от 3 до 5 раб. места	20
	над 5 раб. места	30
	Общо	100 т.

6. Финансов план:

6. Финансов план:

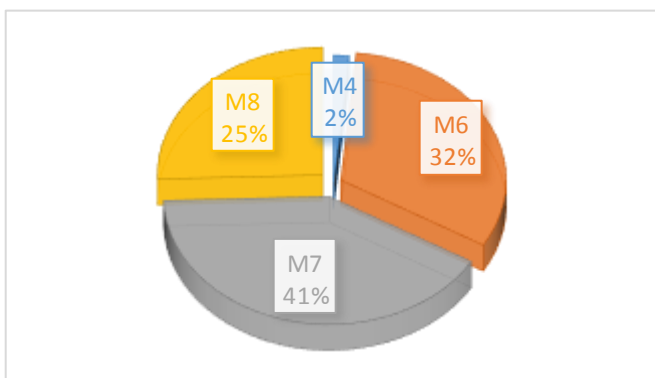
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:
(не повече от 2 страници)

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от ПРСР 2014-2020 г. (ЕЗФРСР)	1 906 925	97.5%
4.1	Инвестиции в земеделски стопанства	19 560	1.0%
4.1.2	Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства	9 780	0.5%
6.4.1	Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности	625 860	32.0%
7.2	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	704 100	36.0%
7.5	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отход, туристическа инфраструктура	48 895	2.5%

8.3	Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития	117 350	6.0%
8.5	Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми	97 790	5%
8.6	Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	283 590	14.5%
	Мерки, които не са част от ПРСР 2014-2020 г. , но са включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)	48 900	2.5%
7.6	Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата	48 900	2.5%
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	1 955 825	100%
	<i>Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4)</i>	651 500	25%

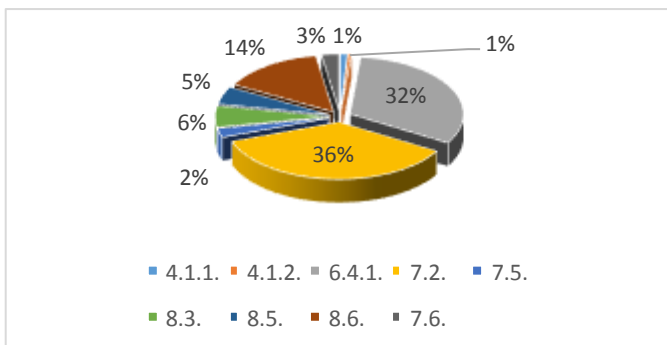
6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:
(не повече от 2 страници)

Разпределението на бюджета на СМР на МИГ е в съответствие с определените приоритети на политиката за местно развитие. Средствата са разпределени между четири мерки и девет подмерки. Осем от подмерките са от обхвата на включените в ПРСР 2014-2020. Единствената мярка, която няма да се прилага съобразно, условията в ПРСР е подмярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“, която включва в обхвата си по-широк кръг от бенефициенти, допустими дейности и разходи. Източник на финансови средства за изпълнение на мерките е ЕЗФРСР, който ще осигури 100% от бюджета на Стратегията и е единствен и водещ фонд.

Разпределението на бюджета по четирите основни мерки от ПРСР, включени в СМР, показано на диаграмата илюстрира ясно насоките на планираните интервенции. На територията на МИГ Преспа, ресурса е фокусиран балансирано между т.нар. публични мерки и мерки в подкрепа на развитието на бизнеса. За проекти и дейности по мярка 7 са заделени 41% от бюджета на СМР. Останалите 59% са разпределени за

неземеделски дейности (M6 – 32%), горскостопански дейности (M8 – 25%) и земеделски дейности – (M4 – 2%), които трябва да подкрепят проекти за икономическо оживяване на територията.

Разпределението на средствата на СВОМР по подмерки, показва концентрация на ресурса в две от тях. Подмярка 7.2, която ще подкрепя подобряването на средата за живот, посредством проекти за доизграждане и разширяване на малка по мащаб инфраструктура има най-голяма финансова тежест – 36%. С малко по нисък дял от общия бюджет е подмярка 6.4.1 – 32%.

Поради специфичния планински характер на територията в стратегията са отделени 14% за проекти по подмярка 8.6. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти. Допълнително за подмерки от мярка 8 са разпределени още малко повече от една десета от ресурса – подмярка 8.3 – 6% и подмярка 8.5 – 5%. Делът на горския фонд на територията на МИГ Преспа е най-високият в страната, респективно горите са основният източник на ресурси – дървесни и недървесни за територията. Поради тази причина средствата за инвестиции в горите и преработката на горски продукти са в размер на една четвърт от бюджета на стратегията. Обяснимо земеделието и земеделските стопанства получават най-малко финансов ресурс (М4.1 – 1.5%. Развитието на земеделието е силно ограничено от природните и климатични условия и мащаба на местните земеделски стопанства.

Разпределението на средствата по приоритети е с фокус върху разнообразяване на туристическото предлагане и подкрепа за местното предприемачество, което да подкрепя развитието на туризма на територията. Приоритета, насочен към опазване на природното наследство на територията е подкрепен с една четвърт от бюджета на СМР. За последният приоритет – доизграждане на публичната инфраструктура са насочени около 38% от общият бюджет. Разпределението на ресурса по двете основни цели на СМР е балансирано и отговаря на нуждите на територията, изведени в изготвените анализи, респективно ресурса между частните и публичните бенефициенти на СМР е балансиран.

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия: (не повече от 4 страници)

Стратегическата рамка на СМР е структурирана около две основни цели, декомпозирани в четири приоритета и десет специфични цели, които да доведат до удовлетворяване на идентифицираните и избрани ключови потребности на територията на МИГ. За постигането на целите в стратегията са включени четири мерки (девет подмерки), които чрез определения по всяка от тях финансов ресурс ще финансират проекти в обхвата на допустимите дейности по всяка мярка (подробно описани в т.5). СВОМР ще се съ-финансира от ЕЗФРСР.

Условията и редът за предоставяне на финансова помощ от Стратегията на МИГ Преспа са в съответствие с Глава четвърта „Условия и ред за предоставяне на финансова помощ от Стратегиите за ВОМР“ от Наредба №22 за прилагане на подмярка 19.2. „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР) от Програмата за развитие на селските

райони за периода 2014-2020 г.

Местната инициативна група прилага недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, по реда и изискванията, определени в *Раздел I "Процедура за подбор на проекти към стратегията за ВОМР на МИГ."* на същата глава.

Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена на всички потенциални бенефициенти процедура. Подборът на проекти ще се извършва периодично по една или група подмерки от СМР.

Не по-късно от 30 ноември на предходната година УС на МИГ ще одобрява и публикува на електронната страница на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки/подмерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година. Управителният съвет на МИГ взема решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ.

В годината на одобряване на СМР, УС на МИГ ще приеме индикативен график за прием на проекти в срок до два месеца от подписване на договор за одобрение на СВОМР, ако е възможно да бъде реализиран прием на проекти през същата.

Периодът за прием на проекти се определя с решение на УС на МИГ, но не може да е по-малък от 1 месец.

За изпълнение на Стратегията, МИГ ще поддържа деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ, ще информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати и изпълнява всички останали дейности, посочени в чл. 62 Раздел II „Задължения на страните по договора във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР“ на Наредба №22 на МЗХ.

Всички одобрени проекти за финансиране от ЕЗФРСР се изпълняват в срок до 24 месеца, считано от:

1. датата на подписването на договора за предоставяне на финансова помощ с ДФЗ - РА за кандидати, които не са възложители по смисъла на ЗОП;
2. датата на уведомяване на получателя на финансова помощ за решението за съгласуване/отказ за съгласуване на последната по време процедура за избор на изпълнител по проекта, когато получателят е възложител по ЗОП.

Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР ще осигурят публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г., съгласно приложение № 2 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2014-2020 г.

За осигуряване на публичност за своята дейност МИГ ще публикува на интернет страницата си и следната информация:

1. одобрената стратегия за ВОМР, първоначално одобрения бюджет и всички последващи изменения;

2. всички решения и протоколи от заседания на колективния управителен орган и колективния върховен орган;
 3. актуален списък на членовете на колективен върховен орган и на членовете на колективния управителен орган, съдържащ данни за адресната регистрация на физическите лица или седалището и адреса на управление на юридическото лице, сектор, на който е представител и групата от заинтересовани лица, които представлява;
 4. устав на МИГ и неговите изменения и допълнения;
 5. регистър на обществените поръчки, който съдържа информация за избрани изпълнители, дейности, срок и стойност на поръчките;
 6. профил на купувача съгласно чл. 22б ЗОП;
 7. списък на физическите и юридическите лица, с които МИГ има сключен договор, както и предмета на сключения договор;
 8. електронен регистър с проектите, подадени по стратегията за ВОМР;
 9. всички декларации за липса/наличие на конфликт на интереси на членовете на комисията за избор на проекти;
 10. критерии за оценка на проектите;
 11. решенията на комисията за избор на проектите и на колективния управителен орган за одобрение на проектите;
 12. всички правила за работа на МИГ;
 13. доклади за дейността и финансовите отчети за дейността на МИГ, представени в Централния регистър при Министерството на правосъдието;
 14. годишни доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, представяни пред водещия фонд - ЕЗФРСР.
- За успешно изпълнение на СВОМР, МИГ Преспа ще поддържа освен централния офис в гр. Чепеларе и два изнесени офиса в гр. Лъки и с. Баните, където ще работи по един експерт по прилагане на СМР. Тези офиси ще поддържат пряка и непосредствена връзка с потенциалните бенефициенти и ще оказват помощ по информиране и при кандидатстване и изпълнение на проектите.

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:
(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

<p>- организационна структура/схема.</p>	 <pre> graph TD OS[Общо събрание] --> US[Управителен съвет] OS --> KS[Контролен съвет] US --> ID[Изпълнителен директор] ID --> E1[Експерт по прилагане на СМР (Баните)] ID --> E2[Експерт по прилагане на СМР (Чепеларе)] ID --> E3[Експерт по прилагане на СМР (Лъки)] ID --> SC[Счетоводител - 4 часа] </pre>
<p>8.2. Управление на МИГ:</p>	
<p>- органи за управление и контрол;</p>	<p>Органи за управление и контрол на Сдружение МИГ „Преспа“ са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Общо събрание (ОС); • Управителен съвет (УС); • Контролен съвет (КС). <p>МИГ „Преспа“ включва в колективните си органи представители на различни заинтересовани страни от местната общност. Представителите на публичния сектор, представителите на стопанския сектор и представителите на нестопанския сектор в колективния върховен орган и в колективния управителен орган на МИГ не превишават 49 на сто от имащите право на глас.</p> <p>Общото събрание на МИГ се състои от 44 члена, като три от тях (6.8%) са представители на публичния сектор - общини Баните, Лъки и Чепеларе, двадесет (45.5%) са представители на стопанския сектор и двадесет и един (47.7%) са представители на нестопанския сектор. В общото събрание има представителство на седем от общо осем идентифицирани заинтересовани групи (с изключение на представители на религиозните организации на територията). Всички идентифицирани уязвими групи имат свое представителство в колективния върховен орган на МИГ – възрастни хора, хора с уреждания и продължително безработни лица (виж приложени декларации). В общото събрание на МИГ участват представители на различните етноси и вероизповедания, които са представени на територията.</p> <p>Жители и фирми на дванадесет населени места на територията на МИГ имат участие в сдружението. Поради специфичния характер на територията</p>

(много на брой, малки и слабо населени места) техният дял е 27,2% от всички населени места (44), но за сметка на това всички по - големи населени места имат свои представители.

Общото събрание, като колективен върховен орган на управление: изменя и допълва Устава на МИГ; определя /избира/ освобождава членовете на УС, и членовете на КС; определя свързаните с членския внос и парични и имуществени вноски от членовете правила; приема вътрешните актове на МИГ; приема бюджета, програмата, годишния доклад и финансовия отчет на МИГ; приема годишните отчети на УС и КС; взема решения по резултатите от финансовата ревизия на МИГ; взема решения за участие в други организации на МИГ или за прекратяването на МИГ и свързаните с това процедури; взема решения по всички други въпроси, предвидени в Устава и свързани с дейността на МИГ; отменя решенията на другите органи на МИГ, които противоречат на закона, Устава, добрите нрави или други вътрешни актове на МИГ; разглежда и решава жалби против решенията на УС. Членовете на ОС, бидейки физически лица, са с постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ, а бидейки юридически лица, имат седалище и адрес на управление на територията МИГ.

Управителният съвет е колективен управителен орган на МИГ. Управителният съвет се състои от 9 лица – членове на Сдружението. В УС участват по равен брой представители на трите общини – по един от всеки сектор – публичен, стопански и нестопански, или делът на всеки от тях е 33.3%. В УС са представени шест от всички общо осем групи заинтересовани страни на територията на МИГ (виж списък с членове на УС). В колективния управителен орган са представени и две от три идентифицирани на територията уязвими групи. Членовете на управителния съвет се избират за срок от 2 години от момента на учредяване на Сдружението. До избирането на нов управителен съвет членовете на стария изпълняват своите функции. УС представлява МИГ; ръководи дейността на МИГ между две Общи събрания; организира и осигурява изпълнението на решенията на ОС; приема и освобождава членовете на сдружението; изпълнява задълженията, предвидени в Устава; разработва програма за дейността и бюджета на МИГ и ги предлага за гласуване от Общото събрание; подготвя проекти за решения на Общото събрание; подготвя проекти за вътрешно-устройствени актове на МИГ; осигурява и се разпорежда с имуществото и финансовите средства на МИГ, съгласно приетия бюджет; отчита се за дейността си пред Общото събрание; определя реда и организира провеждането на дейността на МИГ и носи отговорност за това; определя щатния състав на МИГ; внася в ОС молбите за членство и прекратяване на членство в МИГ; взема решения за

	<p>образуване на помощни звена, комисии към УС, секции и клубове за подпомагане на дейността на МИГ. Определя броя на членовете на комисиите, техния състав, функции и срока на дейността им. Комисиите се отчитат за дейността си пред УС.</p> <p>Към специфичните функции на УС спадат: изготвяне и приемане на организационна структура, правилник и процедури за функционирането на изпълнителните органи на МИГ; избор и освобождаване на изпълнителните и оперативните звена на МИГ; определяне на членовете на Комисията за избор на проекти и делегиране на правомощия в изпълнение на СМР; изпълняване бюджета на Сдружението, приет от ОС.</p> <p>Председателят на УС ръководи оперативно текущата дейност на МИГ; представлява МИГ пред трети лица, пред държавните органи, обществените организации и други физически и юридически лица в страната и чужбина; подготвя и предлага проекти за решения на УС; свиква и ръководи заседанията на УС; отчита се за дейността си пред УС; след одобрение на щатното разписание от УС назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор/мениджъра за извършване на оперативната дейност на МИГ; подписва договори за финансиране на проекти от страна на МИГ с бенефициенти по СМР.</p> <p>Контролният съвет се състои от трима члена – по един от всяка от общините. Той: извършва проверка изпълненията на решенията на ОС и УС и упражнява контрол върху дейността на УС; извършва проверка и контрол на финансовото състояние, правилното стопанисване и използване имуществото на МИГ, при необходимост предизвиква финансова ревизия; отчита се ежегодно пред ОС.</p>
<p><i>- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</i></p>	<p>Изпълнителният директор: отговаря за прилагането на СМР и осигурява изпълнението на решенията на УС; изготвя и предлага за приемане от УС перспективна и годишна програма за работа на МИГ и годишен проекто-бюджет; организира набирането на средства за дейността на МИГ; сключва трудови и граждански договори и ръководи административния персонал на МИГ; решава въпроси, които в съответствие с Устава на МИГ му бъдат възложени от УС; изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР, както и други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от Управляващия орган на ПРСР; представя до Управляващия орган на ПРСР до 31 януари на всяка следваща календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР; информира своевременно Управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията; получава възнаграждение за дейността си, чийто размер е гласуван и приет от ОС.</p> <p>Правомощията на изпълнителния директор са определени в устава на МИГ и</p>

	<p>в трудовия му договор.</p> <p>Изпълнителният директор трябва да има: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; общ професионален стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко две години; опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори.</p> <p>Изпълнителният директор се избира и назначава от УС и може и да не е член на МИГ.</p> <p>Квалифицираният персонал е ключов елемент за успеха на реализацията на СМР.</p> <p>Експертът по прилагане на СМР оказва методическа помощ при прилагането на СМР и консултира потенциалните бенефициенти по СМР. Подготвя и организира задачите на МИГ по предоставянето на информация на потенциалните и одобрените получатели на подпомагане по СМР. Експертът трябва да има: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; 2. общ професионален стаж най-малко две години.</p> <p>Сдружението ще назначи трима експерти по прилагане на СМР, които ще бъдат в офисите на сдружението в гр. Чепеларе, гр. Лъки и с. Баните, като ще извършват дейности както на територията на общината на която са разположени, така и общо за цялата територия на МИГ.</p> <p>Счетоводителят отговаря за ефективното управление на финансовите средства и средствата за прилагане на СМР, в съответствие с българските счетоводни стандарти, изискванията за отчетност и управление на средства на организации, регистрирани в обществено полезна дейност и изискванията на РА и МЗХ. За да заеме тази длъжност, счетоводителят трябва да отговаря на изискванията на чл. 35 от Закона за счетоводството.</p> <p>Служителите на МИГ не могат да са членове на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ и да са свързани лица с членовете на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ.</p> <p>За улесняване на работата с потенциалните бенефициенти на СМР, МИГ Преспа поддържа два изнесени офиса в гр.Лъки и село Баните.</p>
<p>8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:</p>	
<p>МИГ „Преспа“ е сдружение, което успешно е приложило СМР в периода 2007 – 2013 г. То е разпознаваема организация на територията, която е спечелила доверието на местната общност. Сдружението е учредено и регистрирано през 2006 г. в рамките на проект финансиран от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество, реализиран от Фондация за реформа в</p>	

местното самоуправление. Още преди стартирането на ПРСР през предходния период, сдружението е изпълнило няколко проекта за сътрудничество с МИГ от други страни – Гърция, Австрия. МИГ Преспа е изпълнила и проект по подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. Сдружението е подпомогнало успешно разработването и реализацията на редица проекти на местни бенефициенти, които са донесли полза за местната общност. Сдружението участва активно в дейността на НСМ в различни тематични работни групи и инициативи. През изминалия период управителните органи на МИГ, местни лидери, бенефициенти преминаха десетки обучения по различни теми, насочени към повишаване на административния капацитет за управление, изграждане на екипи и други важни теми. Сдружението е споделяло и ползвало опит на редица други групи в България и чужбина в рамките на обучителни пътувания.

Работните и информационни срещи, семинарите, обществените обсъждания, конференциите и обученията, проведени в периода на подготовка на настоящата СМР продължиха надграждането през предходния период. Изграждането на капацитета ще продължи чрез осигуряване на добра комуникация и координация на действията. За това ще спомогне развитието на информационни канали на МИГ - уебстраница, информационни събития и срещи, консултации и др., активното им ползване, поддържане на актуален списък с контакти със заинтересованите, разпращане на покани за събития, писмена информация и др. Членовете на екипа на МИГ с който са сключени предварителни трудови договори притежават необходимото образование и квалификация и най вече опит за успешно изпълнение на стоящите пред МИГ задачи. Изпълнителят директор има необходимия управленски опит, участвал е в управление на големи проекти съфинансирани от ЕСИФ, както и опит по подхода ЛИДЕР. Същото се отнася и за експертите по прилагане на СМР. Счетоводителят по проекта отговаря за изискванията на Закона за счетоводството, притежава опит в нестопанската сфера.

Сдружението разполага с нов офис, разположен на централно място в гр. Чепеларе, който има всички необходими помещения – работни офиси, заседателна зала, архивни помещения. Част от помещениата са достъпни за хора с увреждания. В общинските центрове на останалите две общини от партньорството, МИГ, разполага с обзаведени изнесени офиси, предоставени за безвъзмездно ползване от общини Баните и Лъки. В тях експерти по прилагане на СВОМР, близо и в непосредствен контакт с местната общност ще работят за успешното изпълнение на Стратегията.

Сдружението разполага с наличен финансов ресурс , осигурен под формата на членски внос.

МИГ ще използва в работата си по реализация на СМР вътрешни правила в пет основни направления, които ще гарантират ефективното управление на стратегията, разпределението на задачите между служителите на МИГ и график на действие:

1. Вътрешни правила за прилагане на СМР, касаещи дейности, свързани с осигуряване на

информация и публичност, подготовка на проектни предложения в съответствие с целите на СМР (информирание, консултиране и подпомагане подготовката на проекти на потенциалните кандидати; подготвяне и публикуване на покана за кандидатстване с проекти на територията на МИГ; приемане и регистриране на заявления за кандидатстване; създаване и поддържане на база данни за постъпилите проекти по СМР, тяхното състояние и движение);

2. Вътрешни правила за оценка и класиране на проекти (проверка за административно съответствие и допустимост на проектите; проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия; осъществяване на техническа експертна оценка и класиране на проектите; подготовка и провеждане на заседания на комисията за избор на проекти към съответната МИГ; представяне на заверени копия на заявленията и на придружаващите ги документи, одобрени от Комисията за избор на проекти към МИГ, в УО на ПРСР и РА за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в СМР, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи; информирание писмено на кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта; сключване на договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ);

3. Вътрешни правила за наблюдение и оценка на изпълняваните проекти (осъществяване на наблюдение на изпълнението на проектите; осъществяване на посещения на място; подпомагане одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението; изпращане до РА и МЗХ списък на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на комисията за избор на проекти; изпращане до РА заверени копия на сключените договори);

4. Вътрешни правила за мониторинга и оценка на цялостното изпълнение и ефект от прилаганата Стратегия (изготвяне на ежегоден годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР, както и други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от Управляващия орган на ПРСР; представяне до управляващия орган на ПРСР до 15 февруари на следващата календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие; информирание своевременно Управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията).

5. Предприети са мерки и са разписани вътрешни правила, касаещи избягването на конфликти на интереси като ключов момент в изграждането на доверие и постигането на прозрачност в работата

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Уредбата на мониторинга, както и уредбата на оценката са необходими не само като официално изискване за обосновка на разходите, а и като инструмент, който предоставя полезна информация за управлението на местното партньорство. Този инструмент дава възможност да се прецени кое е ефективно и кое не е, за да се адаптира СМР към променящите се условия. Системата за наблюдение и оценка има за цел да осигури надеждна информация за бюджетните

параметри и резултатите от реализацията на СМР така, че да се улесни вземането на информирани управленски решения.

Система за мониторинг (наблюдение)

Чрез наблюдението ще се събира информация за договорените средства, финансираните проекти и непосредствените резултати от тяхното изпълнение. Системата за наблюдение има за цел да набави и структурира всеобхватна информация за хода на изпълнението на СМР. Информацията ще се агрегира/събира от:

- Проведените заседания на управителните и контролни органи на МИГ, както и на спомагателните органи на МИГ;
- Проведените работни срещи на служителите и екипа на МИГ;
- Подготвените и разпратени покани за представяне на проектопредложения;
- Зададените въпроси от бенефициенти по телефон и е-поща;
- Проявения интерес към поканите за представяне на проектопредложения;
- Подадените по отделните покани проектопредложения;
- Осъществено наблюдение по реализацията одобрените и финансирани проекти;
- Осъществени посещения на място;
- Подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;
- Изпращане до РА и МЗХ списък на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на Комисията за избор на проекти;
- Заверени копия на сключените договори;
- Данни за икономическото развитие на отделните сектори в на територията на МИГ, както и социално-икономическите характеристики на територията (източник на данни ще бъде НСИ, анализите на Дирекция “Агростатистика” към МЗХ, включително Системата за земеделска счетоводна информация - СЗСИ);
- Информация от базата данни за селските райони на Дирекция “РСР”, обхващаща ключови статистически данни.

Работата по набирането на данни ще се организира като непрекъснат процес по време на реализацията на СМР.

За целите на мониторинга МИГ ще изготвя и поддържа актуална компютризирана база данни, в която са отразени базови индикатори като: брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти.

Набирането на данни ще се извършва от служителите на МИГ. Пряко ангажирани в актуализирането на базите данни са отделните експерти по прилагане дейностите на СМР. Бенефициентите по Стратегията ще предоставят данни за наблюдение при попълване на заявленията за подпомагане. Отговорен за набирането на данни ще е изпълнителният директор на МИГ.

Система за оценка

Оценката на реализацията на СМР от страна на МИГ ще се базира на контрола върху изпълнението на проектите и сключените договори по СМР.

Система за оценка ще съдържа информация за прогреса и изпълнението на проекти, финансирани в рамките на СМР. Тя ще включва параметрите: дата на изпращането на уведомителното писмо до бенефициента за провеждане на проверка на място, заповед за назначаване на двама експерти от МИГ за извършване на проверката, констативен протокол за проведената проверка. Самите проверки могат да бъдат от три типа:

- фокусна проверка;
- многостранна проверка;
- проверка по сигнал.

Проверен на място ще бъде всеки подкрепен от СМР проект поне веднъж за периода на реализацията му. Проверката ще се извършва от двама служители на МИГ. За всяка извършена проверка ще се съставя протокол.

Данните от оценката на прилагането на СМР и изпълнението на проектите в рамките на СМР ще станат част от годишните доклади за напредъка.

Система за самооценка

Специално внимание МИГ ще отдели и на своята **самооценка**. Това се налага и поради значимата роля, която следва да има местната общност в реализацията на Воденото от общностите местно развитие.

МИГ ще извършва самооценка (оценка на работата си) по изпълнението на СМР съгласно напредъка в прилагането на СМР чрез базовите индикатори, както и чрез бюджетните индикатори, индикаторите за продукт/дейност и индикаторите за резултати на СМР. Оценката ще се базира на набраната информация чрез системата за наблюдение.

Самооценка на работата на органите на МИГ и на изпълнителния екип на МИГ при реализация на СМР ще се извършват от екипа на МИГ (вкл. членове на УС), като се привличат активни негови членове за участие. За извършването на оценката ще е отговорен изпълнителният директор на МИГ.

Ще бъде изготвен времеви график за извършването на самооценката, който ще бъде съобразен с графика на дейностите по изпълнение на СМР и с подготовката на ежегодните доклади за напредъка. Процес на самооценка ще бъде инициран мин. един път годишно и резултатите от него ще станат част от годишния доклад за напредъка.

Към процеса на самооценка МИГ ще привлече членовете на МИГ, като се ръководи от принципа за широко участие на заинтересованите страни в него. Могат да бъдат привлечени експерти и от други МИГ за въвеждане на партньорски елемент в проверката. За целите на самооценката ще бъде използван гъвкав микс от инструменти: анализ на данни, интервю, проучване, мозъчна атака, фокус групи, добри практики, опит на други МИГ.

Процесът на самооценка на МИГ ще преминава през следните етапи:

1. МИГ идентифицира необходимостта да се оцени даден аспект на реализацията на СМР, взема решение за започване на процеса на самооценка и избира методите за оценяване.

2. МИГ изготвя въпросите за оценка и предварителен план за тяхното разрешаване.
3. Набират се данните, необходими за самооценката.
4. Данните се анализират, изготвят се заключения и отговорите на по-рано формулираните въпроси за оценка.
5. СМР и дейността на МИГ се променят / пренасочват съобразно резултатите от оценката и формулираните препоръки, при необходимост се извършват задължителните за това административни процедури.

За подобряване на работата по СМР и споделяне на опита, след приключване на процеса по самооценка изпълнителният директор на МИГ изготвя и предоставя на УО, на НСМ и на останалите МИГ описание на процеса и резултатите от проведената самооценка. Резултатите от самооценката се включват в годишните доклади за отчитане изпълнението на СМР.

Оценка на рисковете

При реализирането на мониторинга и оценката е възможно да възникнат пречки пред наблюдението, оценяването и събирането на данни. Трябва да бъде извършена оценка на рисковете - те следва да бъдат предварително прогнозираны и да бъдат набелязаны стъпки за предотвратяването им.

Възможните рискове при набирането на данни, наблюдението и оценката са неспазване на доброволно поетите ангажименти за предоставяне на информация от страна на бенефициентите, поради недостатъчна информираност; опорочаване на проверките на място поради неясно разписани или неспазени процедурни изисквания; липса на обективност при извършване на самооценката.

За да бъде предотвратена появата на тези пречки, е необходимо внимателно и трезво да бъдат планирани сроковете за актуализирането и поддържането на информационните бази данни, ясно и адекватно да бъдат разписани работещи процедури, да бъдат спазвани заложените срокове, да бъдат предприемани мерки за повишаване информираността на бенефициентите; да бъдат привлечени активни членове на МИГ за участие в процесите на мониторинг, оценка и самооценка, при спазване на изискването за недопускане на конфликт на интереси.

При спазване на процедурите, внимателно планиране, разпределение на задачите и придържане към планираните срокове сериозни пречки пред наблюдението и набирането на данни не би следвало да възникват.

Екипната работа на служителите на МИГ и взаимодействието между изпълнителния екип на МИГ и останалите негови органи ще е предпоставка за своевременно планиране и спазване на сроковете в графици и планове.

Отговорността на работещите в МИГ ще е гаранция за спазване на изискванията на УО на ПРСР и сроковете по договора.

Прозрачността и отвореността към бенефициентите, както и работата по оказване на подкрепа при тяхното кандидатстване и впоследствие - при изпълнението на финансираните проекти ще е гаранция за получаване на необходимата информация за попълване на информационната база данни на МИГ.

Уредбата за управлението и мониторинга на изпълнението на СМР, оценяването на прогреса в

изпълнението на СМР и самооценката ще позволят навременно прогнозиране и намиране на решение при евентуално възникване на бъдещи пречки, така че да бъде осигурено безпрепятствено постигане на целите на СМР.

При добро целеполагане и екипна работа ще могат да се преодоляват евентуално възникналите форсмажорни обстоятелства, а при възникване на закъснения - те ще могат да се наваксват, без да се нарушават сроковете по изпълнение на договора.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:
(не повече от 1 страница)

ИНДИКАТОРИ ЗА ЦЯЛОСТНОТО ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
1	Брой проекти, финансирани по СВОМР	брой	23	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	1 955.8	База данни и отчети на МИГ
3	Проекти на земеделски стопанства в чувствителни сектори	брой	1	База данни и отчети на МИГ
4	Подкрепени проекти за интегриран туризъм	брой	3	База данни и отчети на МИГ
5	Публични проекти реализирани извън общинските центрове	брой	2	База данни и отчети на МИГ
6	Брой проекти на частни бенефициенти	брой	11	База данни и отчети на МИГ
7	Създадени работни места	брой	17	Отчети на бенефициенти, база данни на МИГ
8	Население от територията, което се ползва от подобрени услуги	брой	9500	База данни, проучвания на територията

9.2. Индикатори по мерки:
(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

За прилагането на мерките включени в Стратегията МИГ „Преспа” е определила индикатори за наблюдение, ръководейки се от индикаторите по отделните мерки, заложи в ПРСР и съобразно специфичните цели разписани в Стратегията.

Индикатори по всяка една от мерките са посочени по-долу:

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1. ОТ СВОМР (вкл. тематичната подпрограма за малки стопанства)

№	Индикатор	Мерна	Цел до края	Източник на
---	-----------	-------	-------------	-------------

		единица	на стратегията	информация
1	Проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	29.4	База данни и отчети на МИГ
3	Обем на инвестициите по тематичната подпрограма за малки стопанства	хил. лв.	9.8	База данни и отчети на МИГ
4	Проекти на земеделски стопанства в чувствителни сектори	брой	2	База данни и отчети на МИГ
5	Дял на млади фермери, подкрепени по мярката	процент	50	База данни и отчети на МИГ
6	Проекти създаващи допълваща заетост	брой	1	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4. ОТ СВОМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	6	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	625.7	База данни и отчети на МИГ
3	Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	брой	2	База данни и отчети на МИГ
4	Създадени работни места	брой	9	База данни и отчети на МИГ
5	Проекти усвояващи потенциала за развитие на туризъм	брой	3	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.2 ОТ СВОМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	3	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	704.1	База данни и отчети на МИГ
3	Проекти реализирани	брой	2	База данни и отчети на

	извън общинските центрове			МИГ
4	Население на територията на МИГ, което се ползва от подобрените услуги	брой	9500	База данни и отчети на МИГ
5	Изградени/обновени сгради за предоставяне на социални услуги	брой	1	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.5 ОТ СМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	2	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	48.9	База данни и отчети на МИГ
3	Подпомогнатите нови туристически дейности	брой	1	База данни и отчети на МИГ
4	Създадени временни работни места	брой	4	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.6 ОТ СМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	48.9	База данни и отчети на МИГ
3	Проекти реализирани от НПО	брой	1	База данни и отчети на МИГ
4	Проекти съхраняващи културно наследство	брой	2	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 8.3. ОТ СМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	2	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на	хил. лв.	117.4	База данни и отчети на

	инвестициите			МИГ
3	Осигурена превенция на гори от горски пожари	ха	600	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 8.5 ОТ СМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Брой проекти, финансирани по мярката	брой	3	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	97.8	База данни и отчети на МИГ
3	Изградена дребномащабна туристическа инфраструктура за отдих	брой	1	База данни и отчети на МИГ
4	Изработени планове за управление на гори	брой	2	База данни и отчети на МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 8.6 ОТ СМР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
1	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	База данни и отчети на МИГ
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	283.6	База данни и отчети на МИГ
3	Създадени работни места	брой	8	База данни и отчети на МИГ

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС:
(не повече от 2 страници)

10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

- прилагане на принципа на равенство между половете;

СВОМР ще интегрира хоризонталните приоритети на всички етапи на прилагане чрез: Повишаване на информираността на целевите групи за иновациите и целите на политиките за околна среда и изменение на климата; Стимулиране на разработването на проекти, които интегрират хоризонталните приоритети; Приоритизиране на проектите, които добавят стойност като допринасят за хоризонталните приоритети; Мониторинг и

	<p>оценка на приноса на прилаганите мерки за хоризонталните приоритети и своевременно предприемане на мерки за корекция, ако е необходимо. Принципът на равенство между половете, определян като желано равенство между двата пола във всички сфери на живота, вкл. наемането на работа, образованието и социалните права, бе приложен по време на подготовката на СМР. В прилагането на всички подмерки на СМР ще залегне и ще бъде съблюдаван хоризонталният принцип на равенство на половете. За неговото спазване ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на законодателството за трудова заетост. В условията на прилагането на всички подмерки на СМР, както и при подбор на участници в дейностите по проектите ще залегне и ще бъде съблюдаван принципът на равенство на половете. При разкриването на работни места в рамките на проектите ще се изисква да бъде прилаган принципът за равенство между половете.</p>
<p><i>- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;</i></p>	<p>Принципът на равните възможности предполага изграждането на система от специални мерки, които целят да компенсират изоставането, базирано на произход, възраст или друга характеристика, която може да доведе до третирането на личността несправедливо. За спазването на хоризонталния принцип ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на законодателството за трудова заетост. Мерките, включени в СМР, освен ролята си за икономическото развитие на селския регион, имат роля и за социалното развитие. Особено мерки М07 (7.2; 7.5 и 7.6) ще допринесат за устойчивото социално-икономическо развитие на територията на МИГ, свързано със съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението в района. Разривът в обема на инвестициите и качеството на предлаганите услуги създава голяма ножица в качеството на живот на селото и града. Липсата на равни възможности пряко влияе върху социално-икономическото развитие на селата на територията на МИГ. Тези фактори влошават качеството на живот в селата, оказва пряко влияние върху привлекателността им за инвеститори, увеличава опасността от обезлюдяване на населените места и от социално-икономически спад. За да се намалят съществуващите различия между селото и града с подпомагането по мярката ще се създаде, подобри или разшири малка по мащаби инфраструктура, публична инфраструктура за отдих и туристическа информация и подобряване и разширяване на основните услуги, включително за отдих и спорт. По този начин мярката ще допринесе за</p>

	ограничаване на диспропорциите в развитието и обезлюдяването на част от територията. Създават се условия за съхраняване на населените места и поддържане на образователните услуги, както и предоставяне на културни услуги.
<p>- създаване на условия за превенция на дискриминацията.</p>	<p>Принципът на превенцията на дискриминация, посочен в Европейските директиви, означава предотвратяване на неблагоприятно третиране на лице на основата на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация, отколкото се третира друго лице при сравними, сходни обстоятелства. Този принцип бе приложен по време на подготовката на СМР. За спазването на хоризонталния принцип ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на законодателството за трудова заетост. В условията на прилагането на всички подмерки на СМР, както и при подбор на участници в дейностите по проектите ще залегне и ще бъде съблюдаван хоризонталният принцип на превенция на дискриминация. При разкриването на работни места в рамките на проектите ще се изисква да бъде прилаган принципът за превенция на дискриминация</p>
<p>10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):</p>	
<p>В подготовката на СМР е приложен принципът на устойчивото развитие, който следва да гарантира постигането на целите на сегашните поколения без нанасяне на щети и рискове за следващите поколения, свеждане до минимум на неблагоприятните ефекти от човешката дейност и използване на природните ресурси по начин, който гарантира тяхното последващо самовъзстановяване. Принципът обвързва икономическата с екологичната ефективност, вкл. обвързването на екологични, засягащи състоянието на природното равновесие въпроси; с икономическите въпроси, отнасящи се до екологоемкостта; и, от трета страна, със социални въпроси, свързани със стопанските и природните условия на живот: заетост, образование и обучение, здраве, достъп до „здрава” природна среда, отговорно и споделено управление, както и намаляване и елиминиране на неустойчивите модели на производство и потребление.</p> <p>В прилагането на всички подмерки на СМР ще залегне и ще бъде съблюдаван хоризонталният принцип за устойчиво развитие и защита на околната среда. Ще се стимулира разработването на проекти, които интегрират принципа за устойчиво развитие и защита на околната среда. При подбора ще се приоритизират проекти, които добавят стойност, като допринасят за устойчиво развитие и защита на околната среда. В мониторинга и оценката на реализацията на проектите ще се наблюдава приносът им за устойчиво развитие и защита на околната среда и своевременно ще се предприемат мерки за корекция, ако е необходимо. За спазването на хоризонталния</p>	

принцип ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на екологичното законодателството. В прилагането на М04 (4.1 и 4.1.2), както и в прилагането на подмярка 6.4. и 8.6 ще се цели опазване на компонентите на околната среда, подобряване опазването на околната среда и прилагането на природо щадящи инвестиции, включително насочени към превенция на горски пожари (подмярка 8.3) и повишаване привлекателността на горите (подмярка 8.6). С прилагането на М07 (7.2; 7.5 и 7.6) има възможност да се въведат новите изисквания за интеграция на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата, както и иновации при изграждането и обновяването на инфраструктурата, като например екоинновации в областта на водоснабдяването и пречистването на водите, в областта на туризма.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

В подготовката на СМР е приложен принципът за насърчаване на заетостта и конкурентоспособността, неговото прилагане ще бъде посочено като задължително при подготовката и реализацията на проекти в рамките на СМР. Като приоритетно ще бъде оценявано разкриването на работни места, вкл. по временна (сезонна) заетост. За спазването на хоризонталния принцип ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на законодателството за трудова заетост. Инвестициите по М04 (4.1., 4.1.2, 6.4 и 8.6) са пряко свързани с повишаване конкурентоспособността на земеделското фирмите работещи в горите и се предвижда подпомагане на инвестициите във физически капитал за целите на разкриване на нови работни места и подобряване производителността на труда чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата, насърчаване въвеждането на нови технологии, въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка. Произведените по-добри продукти, по-доброто им търсене на пазара и разкриването на нови пазарни ниши ще отвори възможности за повече работни места и ще е потвърждение за повишената конкурентоспособност на земеделските стопанства и предприятия.

В рамките на М07 (7.2; 7.5 и 7.6) при изграждането и обновяването на инфраструктурата ще се повиши привлекателността на територията и ще се създадат условия за съхраняване на населените места и осигуряване на работни места.

10.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:

Програмите на Структурните фондове на ЕС имат принос за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване „Европа 2020”. Стратегията има 5 водещи цели: Трудова заетост, НИРД и иновации, Климатични промени и енергия, Образование, Бедност и социално изключване. От тях 4 (всички, без Образование) имат пряка или косвена връзка със задачите на разработената СМР.

Връзката с ОП "Транспорт" 2014-2020 се намира в екологичната насоченост: намаляване на негативното въздействие върху околната среда и здравето на хората; и стремежът за устойчиво развитие. ОП „Околна среда“ 2014-2020 и СМР са съзвучни по два основни стълба: изграждане на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин; опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие. ОП "Региони в растеж" има няколко общи насоки на интервенции, които са насочени към "Повишаване на регионалната конкурентоспособност" и е свързана тематично с повишаване на устойчивостта и конкурентоспособността на земеделските стопанства (M04) и развитие на бизнеса на територията (M6.4.1). Приоритет на ОПРР е и развитие и модернизация на инфраструктурата, който е в съответствие с M07 (инвестиции в малка по мащаби инфраструктура) от ПРСР, респективно СВOMP.